

قانون انتخابات
مجلس شورای اسلامی

مصوب آبان ماه ۸۵

مردمک

www.mardomak.org

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۳	۱- قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۳	۱-۱- فصل اول - کلیات
۴	۱-۲- فصل دوم - کیفیت انتخابات
۸	۱-۳- فصل سوم - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهگان
۱۱	۱-۴- فصل چهارم - هیأت اجرائی
۱۴	۱-۵- فصل پنجم - اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان
۱۶	۱-۶- فصل ششم - تبلیغات
۱۸	۱-۷- فصل هفتم - جرائم و تخلفات
۱۹	۱-۸- فصل هشتم - شکایات و نحوه رسیدگی
۲۰	۱-۹- فصل نهم - مجازات
۲۲	۱-۱۰- فصل دهم - تمهید مقدمات ، تشکیل و افتتاح مجلس شورای اسلامی
۲۳	۲- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص تثبیت تعداد کاندیداها در انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۳
۲۴	۳- قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف (مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام مورخ ۷۸/۸/۲۲)
۲۵	۴- قانون تفسیر قانونی در خصوص ماده ۵۶ اصلاحی
۲۶	۵- قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۲۷	۶- قانون استفساریه ماده (۶) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۲۸	۷- قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی
۳۰	۸- قانون الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۳۱	۹- قانون استفساریه مواد ۱۱ ، ۱۳ قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده ۱۹ قانون انتخابات ریاست جمهوری
۳۲	۱۰- قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی
۳۳	۱۱- آیین نامه اجرائی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
۳۳	۱۱-۱- فصل اول - کلیات
۳۴	۱۱-۲- فصل دوم - تشکیل هیأت اجرائی
۳۵	۱۱-۳- فصل سوم - اعلام داوطلبی و بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان و انتشار اسامی نامزدها
۳۹	۱۱-۴- فصل چهارم - تبلیغات
۴۰	۱۱-۵- فصل پنجم - تعیین محل شعب ثبت نام و اخذ رأی و اعضای شعب
۴۲	۱۱-۶- فصل ششم - ثبت نام ، اخذ رأی و قرائت و شمارش آراء
۴۷	۱۱-۷- فصل هفتم - رسیدگی به شکایات و اعلام نظر شورای نگهبان
۴۸	۱۱-۸- فصل هشتم - صدور اعتبارنامه منتخبان
۴۹	۱۱-۹- فصل نهم - امحای تعرفه و برگهای رأی مصرف شده
۵۰	۱۲- آیین نامه اجرایی قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی

قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - انتخابات مجلس شورای اسلامی بر طبق مقررات این قانون انجام می گیرد و دولت موظف است در برگزاری انتخابات ترتیبی اتخاذ نماید که پیش از پایان دوره قبل ، انتخابات را برگزار نماید به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد .

تبصره - مقصود از کلمه "مجلس" در این قانون، مجلس شورای اسلامی میباشد .

ماده ۲ - عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی دویست و نود نفر می باشد و افزایش تعداد آن براساس اصل شصت و چهارم (۶۴) قانون اساسی خواهد بود .

تبصره - از تعداد کل نمایندگان پنج نفر به ترتیب ذیل مربوط به اقلیتهای دینی می باشد :
زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده ، مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده .

ماده ۳ - نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی به عهده شورای نگهبان می باشد . این نظارت استصوابی و عام و در تمام مراحل در کلیه امور مربوط به انتخابات جاری است .

ماده ۴ - انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی در حوزه های فاقد نماینده همزمان با یکی از انتخابات مذکور در اصل ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد شد . چنانچه تعداد نمایندگان مجلس کمتر از چهارپنجم مجموع نمایندگان گردد و بیشتر از یک سال به پایان دوره نمایندگی باقی باشد و یا در مدت باقیمانده هیچیک از انتخابات مذکور برگزار نگردد ، انتخابات میان دوره ای انجام خواهد شد .

ماده ۵ - سرپرستان وزارت کشور ، استانداری ، فرمانداری و بخشداری در اجرای این قانون به جای وزیر کشور ، استاندار ، فرماندار و بخشدار خواهند بود .

ماده ۶ - سنوات نمایندگی مستخدمین رسمی دولت اعم از لشکری و کشوری و سازمانها و شرکتهای و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت ، نهادهای عمومی و شهرداریها پس از انتخاب شدن و صدور اعتبار نامه با اعطای گروه و افزایش سنواتی مربوطه جزو سنوات خدمتی آنان محسوب خواهد شد و در دوران نمایندگی فقط حقوق نمایندگی را دریافت خواهند کرد .

تبصره - سالهای دوره نمایندگی مجلس جزء سنوات خدمت آن تعداد از نمایندگانی هم که در طول دوره نمایندگی و یا پس از آن به استخدام دستگاههای دولتی و وابسته به دولت در می آیند محسوب می گردد .

فصل دوم - کیفیت انتخابات

- ماده ۷ - انتخابات به صورت مستقیم و عمومی و با رأی مخفی خواهد بود .
- ماده ۸ - انتخاب نماینده در مرحله اول منوط به کسب اکثریت حداقل یک چهارم کل آرا و در مرحله دوم و همچنین انتخابات میاندوره ای با کسب اکثریت نسبی به هر میزان است .
- تبصره ۱ - در صورتی که آرای دو یا چند نفر از نامزدها مساوی باشد ، ملاک انتخاب یک یا چند نفر از آنان ، قرعه می باشد که در جلسه مشترک هیأت‌های اجرائی و نظارت مرکز حوزه انتخابیه انجام خواهد گرفت . نامزدهای مذکور و یا نمایندگان آنان می توانند در مراسم قرعه کشی حضور داشته باشند .
- تبصره ۲ - چنانچه انتخابات یک یا چند حوزه انتخابیه متوقف یا باطل گردد و یا اعتبارنامه منتخبین مورد تأیید مجلس واقع نشود ، وزارت کشور مکلف است با هماهنگی شورای نگهبان حداکثر ظرف مدت هفت ماه انتخابات مجدد را همزمان در حوزه های انتخابیه مذکور برگزار نماید . مهلت هفت ماه ، از تاریخ تعیین وضعیت آخرین حوزه در بین حوزه های انتخابیه مورد نظر محاسبه می شود .
- تبصره ۳ - چنانچه به علت فوت ، استعفا و یا هر علت دیگر حوزه انتخابیه ای یک یا چند نماینده خود را از دست بدهد ، وزارت کشور مکلف است ظرف مدت هفت ماه پس از تاریخ اعلام آن توسط مجلس شورای اسلامی با هماهنگی شورای نگهبان انتخابات را در حوزه مربوطه برگزار نماید .
- تبصره ۴ - پس از تأیید صحت انتخابات توسط شورای نگهبان ، وزارت کشور موظف است اعتبارنامه کلیه منتخبین را صادر و به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید . پذیرش انصراف هر یک از منتخبین پس از تأیید صحت انتخابات و قبل از تصویب اعتبارنامه نیز می بایست به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد .
- تبصره ۵ - منتخبین حوزه های انتخابیه که اعتبارنامه آنان به علت عدم صلاحیت شخص در مجلس شورای اسلامی رد می شود نمی توانند در انتخابات همان دوره مجلس شورای اسلامی شرکت نمایند .
- ماده ۹ - چنانچه در مرحله اول برای یک یا چند نفر از داوطلبان اکثریت یک چهارم آرا حاصل نگردید ، انتخابات دو مرحله ای خواهد شد ، بدین معنی که از بین نامزدهایی که اکثریت یک چهارم آرا را در مرحله اول به دست نیاورده اند ، فقط به تعداد دو برابر نمایندگان مورد نیاز از بین کسانی که بیشترین آرا را در مرحله اول داشته اند ، در انتخابات مرحله دوم شرکت می کنند و در صورتی که تعداد نامزدهای باقی مانده ، کمتر از دو برابر باشد ، تمام آنان در مرحله دوم انتخابات شرکت خواهند نمود .
- تبصره ۱ - اگر تعداد نامزدهای باقی مانده مساوی یا کمتر از نمایندگان مورد نیاز باشد ، انتخابات مرحله دوم انجام نخواهد شد و نامزدی که حداقل یک چهارم مجموع آرا را کسب کرده باشد به مجلس راه می یابد .
- تبصره ۲ - هیچ یک از داوطلبان نمایندگی نمی توانند در بیش از یک حوزه انتخابیه خود را نامزد نمایند ، در غیر اینصورت نامزدی آنها کلاً باطل و از شرکت در انتخابات آن دوره مجلس محروم می گردند .
- تبصره ۳ - وزارت کشور با هماهنگی شورای نگهبان زمان انجام مرحله دوم انتخابات را ظرف یک ماه پس از اعلام نتیجه مرحله اول و تأیید صحت انتخابات توسط شورای نگهبان ، تعیین و اعلام خواهد نمود .
- تبصره ۴ - کلیه رأی دهندگان مرحله دوم منحصراً در حوزه انتخابیه ای که در مرحله اول انتخابات رأی داده اند شرکت خواهند نمود و کسانی که در مرحله اول در هیچ یک از حوزه های انتخاباتی رأی نداده باشند در مرحله دوم انتخابات می توانند شرکت نمایند .
- تبصره ۵ - در انتخابات میاندوره ای حوزه های انتخابیه هر دوره مجلس ، کسانی حق رأی دارند که در انتخابات قبلی آن دوره در همان حوزه رأی داده باشند و یا در هیچ یک از حوزه های انتخابیه شرکت نکرده و رأی نداده باشند .
- تبصره ۶ - وزارت کشور موظف است ظرف شش ماه از زمان تصویب این قانون نسبت به نوین سازی شیوه های اخذ رأی و شمارش آراء به منظور دقت ، سلامت و نظارت بهتر در اخذ ، شمارش و اعلام نتایج و همینطور استاندارد سازی صندوقهای اخذ رأی در حدود اعتبارات مصوب و پس از تأیید شورای نگهبان اقدام نماید .
- ماده ۱۰ - در هر مرحله انتخاباتی هر شخص واجد شرایط فقط می تواند یکبار با ارائه شناسنامه رأی دهد .

- تبصره ۱ - اخذ رأی در زندانها و پادگانها و بیمارستانها نیز فقط با ارائه شناسنامه می باشد .
- تبصره ۲ - شناسنامه رأی دهنده ممه‌ور می گردد .
- تبصره ۳ - اخذ رأی در کلیه حوزه های انتخابیه کشور در یک روز انجام می شود و مدت آن حداقل ده ساعت است ، در صورت ضرورت قابل تمدید می باشد .
- تبصره ۴ - تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در یک حوزه یا سراسر کشور به عهده وزیر کشور است .
- تبصره ۵ - اخذ رأی باید در یکی از روزهای تعطیل رسمی باشد .
- ماده ۱۱ - کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها و ادارات و نهادهای قانونی و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شهرداریها و مؤسسات عمومی موظف اند حسب درخواست وزارت کشور ، استانداران ، فرمانداران ، بخشداران ، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار دهند . بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور جزء ایام مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد .
- تبصره ۱ - در جهت اعمال نظارت بر انتخابات ، کلیه نهادها و ارگانهای فوق الذکر موظف اند حسب درخواست شورای نگهبان و هیأت‌های منصوب از جانب آن ، کارکنان خود را در اختیار آنان قرار دهند و همچنین وزارت کشور ، استانداران ، فرمانداران و بخشداران موظف اند امکانات لازم را در اختیار آنان قرار دهند .
- تبصره ۲ - حق مأموریت کارکنان مذکور از محل اعتبارات سازمان متبوع آنان تأمین و پرداخت می گردد .
- ماده ۱۲ - انتخابات اقلیتهای دینی زرتشتی ، کلیمی ، آشوری ، کلدانی و ارامنه شمال به مرکزیت حوزه انتخابیه فرمانداری تهران و ارامنه جنوب به مرکزیت حوزه انتخابیه فرمانداری اصفهان توسط فرمانداران و بخشدارانی که اقلیتهای مزبور در آن جا سکونت دارند انجام خواهد شد .
- ماده ۱۳ - در صورتی که همزمان با برگزاری انتخابات مجلس ، انتخابات دیگری نیز برگزار گردد ، به دستور وزارت کشور ، یک شعبه ثبت نام و اخذ رأی با اعضای واحد و با صندوقهای مجزا برای هر دو انتخابات در نظر گرفته خواهد شد .
- ماده ۱۴ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است علاوه بر تبیین جایگاه مجلس و وظایف نمایندگان برنامه های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور یا هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می دهند و همچنین کلیه اعلامیه ها و اطلاعیه های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش نماید .
- ماده ۱۵ - انتخابات مجلس در حوزه های انتخابیه ای که دچار حوادثی از قبیل سیل ، زلزله ، جنگ و غیره شوند ، با تشخیص و پیشنهاد وزارت کشور و موافقت شورای نگهبان در شهرهای محل استقرار مهاجرین و در صورت امکان در حوزه های مذکور نیز برگزار خواهد گردید و مراتب به اطلاع عموم خواهد رسید .
- تبصره - شعب ثبت نام و اخذ رأی مخصوص حوزه های انتخابیه مناطق مذکور ، در شهرستانهایی دائر می شود که حداقل دو هزار و پانصد مهاجر ناشی از وضعیت مزبور از آن حوزه انتخابیه ، در محدوده شهرستان مهاجر بوده و اسکان یافته باشند و امکان بازگشت به حوزه انتخابیه خود را نداشته باشند .
- ماده ۱۶ - مأموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هرگونه بی نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوقها بوده و حق دخالت در امور اجرائی و نظارت را ندارند .
- تبصره - در صورت نیاز نیروی انتظامی به نیروهای کمکی با تصویب مراجع ذی صلاح قانونی ، نیروهای نظامی با نیروی انتظامی همکاری می نمایند .
- ماده ۱۷ - محاکم صالحه قضایی موظف اند به تخلفات و جرائم انتخابات به صورت فوق العاده و خارج از نوبت رسیدگی نمایند .
- ماده ۱۸ - حذف شد .
- ماده ۱۹ - در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت حوزه انتخابیه مربوطه ، برگهای رأی باطل و جزء آرای مأخوذه محسوب نشده و مراتب در صورت جلسه قید و آرای مذکور ضمیمه صورت جلسه خواهد شد :
- ۱- صندوق فاقد لاک و مهر انتخاباتی باشد .
- ۲- آرا زائد بر تعداد تعرفه باشد .

- ۳- آرای کسانی که به سن قانونی رأی نرسیده باشند .
- ۴- آرای که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیر ایرانی داده شده باشد .
- ۵- آرای که با تقلب و تزویر (در تعرفه ها ، آرا ، صورت جلسات ، شمارش) به دست آمده باشد .
- ۶- آرای که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد .
- ۷- آرای تکراری .
- ۸- آرای که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد .
- ۹- آرای که فاقد مهر انتخاباتی باشد .
- ۱۰- آرای که از طریق تهدید به دست آمده باشد .
- ۱۱- آرای که روی ورقه ای غیر از برگ رأی نوشته شده باشد .
- ۱۲- آرا ناخوانا باشد .
- ۱۳- آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد .
- ۱۴- آرای که کلاً حاوی اسامی غیر از نامزدهای تأیید شده باشد .
- ۱۵- آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد .
- تبصره ۱ - کل آرای مندرج در صورت جلسه ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگهای تعرفه باشد ، باطل و جزو آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد .
- تبصره ۲ - آرای زائد مذکور در بند (۲) به قید قرعه از کل برگهای رأی کسر می شود .
- ماده ۲۰ - در صورتی که در برگ رأی علاوه بر اسامی نامزدهای تأیید شده ، اسامی دیگری نوشته شده باشد ، برگ رأی باطل نبوده و فقط اسامی اضافی خوانده نمی شود .
- تبصره ۱ - در صورتی که نام یک داوطلب در برگه رأی مکرر نوشته شده باشد فقط یک رأی برای او محسوب می شود .
- تبصره ۲ - چنانچه آرای ریخته شده به صندوق به علت تشابه اسمی نامزدهای انتخاباتی به هیچ وجه قابل تشخیص و تفکیک نباشد به نسبت آرای نامزدهای دارای تشابه اسمی در آن صندوق میان آنان تقسیم می شود و در مورد رأی یا آرای باقی مانده غیر قابل تقسیم ، به حکم قرعه عمل خواهد شد .
- تبصره ۲ مکرر - به منظور تسهیل امر نظارت و حفظ آرای واقعی مردم و جلوگیری از تضییع حقوق داوطلبان نمایندگی ، چنانچه نامزدی در حوزه انتخابیه به تشخیص هیأت اجرایی یا نظارت برای عامه مردم ناشناخته و گمنام باشد ولی نام خانوادگی و یا نام و نام خانوادگی او مشابه نام خانوادگی یا نام و نام خانوادگی یکی از داوطلبان سرشناس و معروف آن حوزه باشد ، باید مشخصه ای مانند شماره (کد) ، شغل ، محل سکونت ، نام پدر و غیره برای او تعیین و در آگهی انتشار اسامی نامزدهای انتخاباتی درج گردد . آرای فاقد آن مشخصه برای او منظور نخواهد شد .
- فرد مذکور می تواند در تبلیغات انتخاباتی خود مشخصه تعیین شده را قید نماید و چنانچه در ایام تبلیغات انتخاباتی اعلام انصراف نماید ، داوطلب همنام او می تواند قبل از روز انتخابات از طریق روزنامه و یا صدور اطلاعیه ادامه داوطلبی خود را برای رفع ابهام اعلام نماید .
- تبصره ۳ - در مواردی که دو انتخابات به طور همزمان انجام گیرد آرای که اشتبهاً به صندوق دیگر ریخته شود با حضور ناظرین شورای نگهبان قبل از هر اقدامی به صندوق مربوطه انتقال داده شده و سپس وظیفه قانونی انجام می گیرد .
- ماده ۲۱ - در صورتی که اسامی نوشته شده بیش از تعداد لازم باشد ، اسامی اضافی از آخر ، خوانده نمی شود .
- ماده ۲۲ - قبل از شروع رأی گیری باید در حضور نمایندگان هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه مربوط ، صندوقهای خالی ، بسته و ممهور به مهر هیأت نظارت حوزه انتخابیه گردد و در صورت جلسه ای که قبل از آغاز زمان انتخابات در محل اخذ رأی تنظیم می گردد ، نمایندگان هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه مربوط ، تعداد صندوقها و خالی بودن آنها را گواهی نمایند و در صورتی که در جریان رأی گیری ، نیاز باشد که صندوقی را اضافه نمایند ، باید به همین ترتیب عمل نموده و صورت جلسه گردد .
- ماده ۲۳ - وزارت کشور موظف است در طول برگزاری انتخابات با توجه به وظایفی که به عهده دارد ، مطالب مربوط به انتخابات را به اطلاع مردم برساند .

ماده ۲۴ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از خاتمه رأی گیری و شمارش آرا نتایج حاصله را با هیأت‌های نظارت حوزه انتخابیه خود تطبیق داده و طی صورت جلسه ای به وزارت کشور و شورای نگهبان ارسال و سپس از رسانه های گروهی اعلام نمایند .

ماده ۲۵ - وزارت کشور مأمور اجرای قانون انتخابات مجلس بوده و مسئول حسن جریان انتخابات است . بدین منظور می تواند مأمورینی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به حوزه های انتخابیه و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام دارد . تبصره - هیچ سازمان یا دستگاهی جز وزارت کشور و شورای نگهبان تحت عنوان اجرای قانون انتخابات یا نظارت ، مجاز نیست در امر انتخابات دخالت کند و یا مأموران و بازرسانی اعزام نماید .

ماده ۲۶ - پس از پایان انتخابات ، بلافاصله صورت جلسه نتیجه انتخابات با امضای هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه و هیأت نظارت بر انتخابات حوزه مربوطه در پنج نسخه تهیه می شود که یک نسخه نزد هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه می ماند و بقیه برای هیأت نظارت بر انتخابات مزبور و وزارت کشور (دو نسخه) و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ارسال می شود .

فصل سوم - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهگان

ماده ۲۷ - انتخاب کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند :

- ۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران .
- ۲- هجده سال تمام .
- ۳- عاقل بودن .

ماده ۲۸ - انتخاب شوندهگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند :

- ۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران .
- ۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران .
- ۳- ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه .
- ۴- داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا معادل آن .
- ۵- نداشتن سوء شهرت در حوزه انتخابیه .
- ۶- سلامت جسمی در حد برخوردار از نعمت بینائی ، شنوایی و گویایی .
- ۷- حداقل سن سی سال تمام و حداکثر هفتاد و پنج سال تمام .

تبصره ۱ - داوطلبان نمایندگی اقلیتهای دینی مصرح در قانون اساسی از التزام عملی به اسلام ، مذکور در بند (۱) مستثنی بوده و باید در دین خود ثابت العقیده باشند .

تبصره ۲ - مدرک تحصیلی لیسانس یا معادل آن به شرط داشتن پنج سال سابقه خدمت اجرائی در سطح کارشناسی و بالاتر در بخشهای خصوصی یا دولتی و یا پنج سال سابقه فعالیت آموزشی و یا پژوهشی با تأیید مراجع ذی ربط و یا سابقه یک دوره نمایندگی مجلس می تواند جایگزین مدرک کارشناسی ارشد باشد .

تبصره ۳ - هر دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی معادل یک مقطع تحصیلی فقط برای شرکت در انتخابات محسوب می شود .

ماده ۲۹ - اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن محرومند :

الف - اشخاص زیر از داوطلب شدن در حوزه های انتخابیه سراسر کشور محرومند مگر اینکه حداقل شش ماه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفاء نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند :

- ۱- رئیس جمهور و معاونین و مشاورین وی .
- ۲- دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام و معاونین وی .
- ۳- مشاورین معاونین رئیس جمهور .
- ۴- رؤسای دفاتر سران سه قوه .
- ۵- وزرا و سرپرستان وزارتخانه ها .
- ۶- معاونین و مشاورین وزرا .
- ۷- مدیران کل و سرپرستان ادارات کل وزارتخانه ها و مدیران کل حوزه وزارتی و رؤسای دفاتر وزرا .
- ۸- اعضای شورای نگهبان و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات .
- ۹- رئیس قوه قضائیه و معاونین و مشاورین وی .
- ۱۰- رئیس دیوان عالی کشور و معاونین و مشاورین وی .
- ۱۱- دادستان کل کشور و معاونین و مشاورین وی .
- ۱۲- رئیس دیوان عدالت اداری و معاونین و مشاورین وی .
- ۱۳- رئیس سازمان بازرسی کل کشور و معاونین و مشاورین وی .
- ۱۴- رؤسا و سرپرستان سازمانها و ادارات کل و ادارات عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و جانشینان و معاونین آنان در سراسر کشور .
- ۱۵- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و معاونین وی .

- ۱۶- رئیس جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و معاونین وی .
- ۱۷- استانداران .
- ۱۸- معاونین و مشاورین استانداران .
- ۱۹- فرمانداران .
- ۲۰- بخشداران .
- ۲۱- شهرداران و رؤسای مناطق شهرداری .
- ۲۲- رؤسا و سرپرستان سازمانهای دولتی .
- ۲۳- رئیس دانشگاه آزاد اسلامی .
- ۲۴- اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل بانکها .
- ۲۵- اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل شرکتهای دولتی و وابسته به دولت که حیظه وظایف و اختیارات آنها به کل کشور تسری دارد .
- ۲۶- رئیس کل بانک مرکزی ایران و معاونین و مشاورین وی .
- ۲۷- رؤسا و سرپرستان بنیادهای (مستضعفان ، شهید ، ۱۵ خرداد ، مسکن) ، کمیته امداد امام خمینی (ره) ، نهضت سواد آموزی ، سازمان تبلیغات اسلامی ، دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم و رئیس سازمان تعزیرات حکومتی و رؤسای اتاقهای بازرگانی و صنایع و معادن و تعاون ، معاونین و مشاورین آنان .
- ۲۸- شاغلین در نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات .
- ب - اشخاص زیر از داوطلب شدن در حوزه های انتخابیه قلمرو مأموریت خود محرومند مگر اینکه شش ماه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند :
- ۱- ائمه جمعه دائمی .
- ۲- قضات شاغل در امر قضاء و رؤسای دادگستری شهرستانها و استانها .
- ۳- مدیران کل و سرپرستان دفاتر و ادارات کل استانها و معاونین آنان .
- ۴- مدیران کل و سرپرستان دفاتر و ادارات کل استانداریها و معاونین آنان .
- ۵- رؤسا و سرپرستان ادارات و سازمانهای دولتی و وابسته به دولت و معاونین آنان در استان و شهرستان .
- ۶- رؤسا و سرپرستان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی اعم از دولتی و غیر دولتی و رؤسا و سرپرستان واحدها و شعب آنها .
- ۷- اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل شرکتهای دولتی و وابسته به دولت در استان و شهرستان .
- ۸- سرپرستان مناطق و رؤسای شعب بانکها در استان و شهرستان .
- ۹- سرپرستان دفاتر سازمان تبلیغات اسلامی در مرکز استان و شهرستان .
- ۱۰- مدیران مراکز صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران .
- ۱۱- اعضاء شوراهای اسلامی شهر و روستا .
- ج - اعضای هیأتهای اجرائی و ناظرین شورای نگهبان در حوزه انتخابیه تحت مسئولیت خود .
- تبصره ۱ - کلیه مقامات دارای عناوین همطراز با عناوین مذکور در بند های (الف) و (ب) مشمول این ماده می باشند .
تشخیص همطرازی با سازمان امور اداری و استخدامی کشور می باشد .
- تبصره ۲ - در مورد کسانی که طبق قوانین استخدامی و یا تعهد خدمت ، استعفای آنان منوط به پذیرش آن از سوی مسئولین مربوطه باشد ، قبول استعفا شرط است . همچنین استعفای پرسنل نیروهای مسلح منوط به قبول فرماندهی کل قوا می باشد .
- تبصره ۳ - به هنگام ثبت نام ، ارائه گواهی رسمی مبنی بر قبول استعفا و عدم اشتغال در پست و مقام و مشاغل یاد شده در بندهای (الف) و (ب) این ماده شش ماه قبل از ثبت نام الزامی است .
- تبصره ۴ - جایگزین فرد مستعفی باید از سوی مرجع ذی صلاح بالاتر حداکثر به مدت یک ماه به طور رسمی معرفی شود و فرد مستعفی در آن حوزه مسئولیتی نداشته باشد .

- تبصره ۵ - هر یک از مسئولین استانی و شهرستانی نظیر رئیس ستاد اقامه نماز و رئیس ستاد امر به معروف و نهی از منکر مشمول حکم فوق می گردند .
- تبصره ۶ - وزارت کشور موظف است حداقل هفت ماه قبل از ثبت نام از داوطلبان ، مراتب را از طریق رسانه های گروهی به آگاهی عموم برساند .
- ماده ۳۰ - اشخاص زیر از داوطلب شدن نمایندگی مجلس محرومند :
- ۱- کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر داشته اند .
  - ۲- ملاکین بزرگ که زمینهای موات را به نام خود ثبت داده اند .
  - ۳- وابستگان تشکیلاتی و هواداران احزاب ، سازمانها و گروههایی که غیر قانونی بودن آنها از طرف مقامات صالحه اعلام شده است .
  - ۴- کسانی که به جرم اقدام علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم شده اند .
  - ۵- محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالحه قضائی .
  - ۶- مشهورین به فساد و متجاهرین به فسق .
  - ۷- محکومین به حدود شرعی مگر آنکه توبه آنان ثابت شده باشد .
  - ۸- قاچاقچیان مواد مخدر و معتادین به این مواد .
  - ۹- مجبورین و کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل چهل و نهم (۴۹) قانونی اساسی باشند .
  - ۱۰- وابستگان به رژیم سابق از قبیل اعضای انجمنهای شهر و شهرستان و وابستگان به تشکیلات فراماسونری و هیأت رئیسه کانونهای حزب رستاخیز و حزب ایران نوین و اعضای فعال آنها ، نمایندگان مجلسین سنا ، شورای ملی سابق و مأموران ساواک .
  - ۱۱- محکومین به خیانت و کلاهبرداری ، اختلاس و ارتشاء و غصب اموال دیگران و محکومین به سوء استفاده مالی به حکم محاکم صالحه قضائی .

فصل چهارم - هیأت اجرائی

ماده ۳۱ - بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور ، فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه دستور تشکیل هیأت‌های اجرائی حوزه های فرعی را به فرماندار یا بخشدار حوزه های فرعی ، صادر نموده و خود موظف است ظرف شش روز در مرکز حوزه انتخابیه ، هیأت اجرائی انتخابات را با حضور هیأت نظارت شورای نگهبان به ریاست خود و عضویت رئیس ثبت احوال مرکز حوزه انتخابیه و نه نفر معتمدین موضوع ماده (۳۲) تشکیل دهد . تبصره - در شهرستان و بخشهایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است ، یک نفر از اعضای شورا و به انتخاب شورا ، یکی از نه نفر معتمدین مذکور خواهد بود .

ماده ۳۲ - فرماندار یا بخشدار مرکز هر حوزه انتخابیه ، جهت انتخاب معتمدین اصلی و علی البدل هیأت اجرائی موضوع ماده (۳۱) ، سی نفر از معتمدین بومی ساکن در محل و یا ساکنینی که حداقل دارای پنج سال سابقه سکونت در حوزه انتخابیه هستند را از بین کلیه اقشار واجد شرایط در این قانون انتخاب و به منظور تأیید صلاحیت به هیأت نظارت مربوط معرفی می نماید .

هیأت نظارت مزبور حداکثر ظرف مدت سه روز نسبت به تأیید صلاحیت آنان اظهار نظر کتبی خود را به فرماندار یا بخشدار ارسال می دارد .

فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه بلافاصله از سی نفر معتمدین محلی تأیید شده از سوی هیأت نظارت ، کتباً دعوت به عمل آورده و مدعوین حداکثر ظرف دو روز از تاریخ دعوت تشکیل جلسه می دهند و پس از حضور حداقل دو سوم مدعوین (بیست نفر) در حضور هیأت نظارت از بین خود نه نفر را به عنوان معتمدین اصلی و پنج نفر را به عنوان معتمدین علی البدل هیأت اجرائی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می نمایند .

تبصره ۱ - چنانچه هیأت نظارت ، معتمدین پیشنهادی فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه را تأیید ننمود ، فرماندار یا بخشدار مربوطه موظف است به تعداد دو برابر ، افراد واجد شرایط دیگری را به هیأت نظارت پیشنهاد نماید . هیأت نظارت موظف است حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت نظر خود را کتباً اعلام نمایند . اگر برای بار دوم معتمدین پیشنهادی ، مورد تأیید هیأت نظارت مربوطه قرار نگیرند در صورتی که حداقل بیست نفر مورد تأیید باشند اعضای اصلی و علی البدل را از میان خود انتخاب خواهند کرد و در صورت عدم توافق فرماندار ، بخشدار و هیأت نظارت شهرستان ، هیأت نظارت استان با هماهنگی استاندار ظرف بیست و چهار ساعت ، باقیمانده از سی نفر معتمد را انتخاب خواهند کرد .

تبصره ۲ - معتمدین این ماده باید دارای ایمان و التزام عملی به اسلام (به جز حوزه های اقلیت دینی) و قانون اساسی و حسن شهرت و سواد خواندن و نوشتن بوده و از عوامل مؤثر در تحکیم رژیم سابق و وابسته به گروههای غیر قانونی نباشند .

تبصره ۳ - تعداد اعضای هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه و حوزه های فرعی و کیفیت و مهلت تشکیل آنها یکسان است . تبصره ۴ - فرمانداران و بخشداران حوزه انتخابیه موظفند از معرفی کسانی که در هیأت‌های اجرائی و شعب اخذ رأی انتخابات قبل ، مرتکب تخلف شده باشند برای عضویت در لیست معتمدین و عضویت شعب اخذ رأی خودداری نمایند . ماده ۳۳ - هیچ یک از اعضای هیأت اجرائی و ناظرین شورای نگهبان و اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نباید در حوزه انتخابیه با داوطلبان انتخابات به ترتیب ذیل خویشاوندی نسبی یا سببی داشته باشند .

الف - خویشاوندی نسبی : پدر - مادر - فرزند - برادر و خواهر .

ب - خویشاوندی سببی : همسر و پدر - مادر - برادر و خواهر او .

ماده ۳۴ - اعضای هیأت اجرائی پس از پذیرفتن عضویت ، ملزم به شرکت در جلسات و امضای صورت جلسات و اعتبار نامه منتخبین و انجام سایر وظایف قانونی می باشند .

تبصره ۱ - در صورت عدم شرکت فرماندار یا بخشدار حوزه انتخابیه و یا رئیس ثبت احوال در جلسات ، هیأت اجرائی موظف است مراتب را طی صورتجلسه ای به مقام اجرائی مافوق اعلام داشته کسب تکلیف نماید .

تبصره ۲ - در صورت غیبت فرماندار یا بخشدار و یا رئیس ثبت احوال حوزه انتخابیه و یا بروز هر نوع اختلاف در هیأت اجرائی که منجر به توقف انتخابات شود، هیأت نظارت موظف است مراتب را به فوریت به هیأت نظارت مافوق گزارش دهد.

تبصره ۳ - هیأت اجرائی موظف است در صورت جلسات و گزارش کار خود موارد غیبت اعضاء را با ذکر علت غیبت به وزارت کشور اعلام دارد.

ماده ۳۵ - هرگاه در جریان انتخابات یک یا چند نفر از معتمدین هیأت اجرائی دو جلسه متوالی یا چهار جلسه متناوب از حضور در جلسات هیأت اجرائی خودداری نمایند یا از سمت خود استعفا دهند و یا هیأت اجرائی را از اکثریت ساقط کنند، به جای آنان به ترتیب تعداد رأی از معتمدین علی البدل وسیله فرماندار یا بخشدار دعوت به عمل خواهد آمد. در صورتی که با دعوت از اعضای علی البدل باز هم اکثریت حاصل نگردد، از باقی مانده از معتمدین (تاسی نفر) تأمین خواهند نمود.

ماده ۳۶ - هیأت‌های اجرائی فرعی بلافاصله پس از انتخاب معتمدین تشکیل جلسه داده و تعداد و محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی را تعیین نموده و به وسیله رئیس هیأت به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه جهت طرح در هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه اعلام می‌دارند.

ماده ۳۷ - جلسات هیأت‌های اجرائی اصلی و فرعی با حضور دو سوم کلیه اعضاء رسمیت یافته و اخذ تصمیم با اکثریت مطلق حاضرین خواهد بود.

تبصره - رأی ممتنع در حکم رأی مخالف خواهد بود.

ماده ۳۸ - هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه پس از تعیین محل‌های استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی در مرکز حوزه انتخابیه و بررسی و تأیید و تصویب مصوبات هیأت‌های اجرائی فرعی در مورد تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی نه روز قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات، ساعات اخذ رأی، شرایط انتخاب کنندگان، جرائم و تخلفات و مقررات جزائی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در سراسر حوزه انتخابیه می‌نمایند.

تبصره - در صورت بروز بعضی از مشکلات با موافقت وزارت کشور، مهلت نه روز تا هفت روز تقلیل می‌یابد.

ماده ۳۹ - فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است سه نسخه از آگهی‌های منتشره در سطح حوزه انتخابیه را به وزارت کشور ارسال دارد. یک نسخه از این آگهی‌ها به وسیله وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات منتخب شورای نگهبان فرستاده می‌شود.

ماده ۴۰ - هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه و حوزه‌های فرعی پس از انتشار آگهی انتخابات برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی پنج نفر (و در شعب پرتراکم به تشخیص هیأت اجرائی هفت نفر) از معتمدین محل که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند، انتخاب و به فرماندار یا بخشدار جهت صدور حکم معرفی می‌نمایند.

تبصره ۱ - اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی از بین خود یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و بقیه اعضاء را به عنوان منشی انتخاب می‌نمایند و بایستی ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از روز اخذ رأی، محل شعبه آماده برای اخذ رأی باشد.

تبصره ۲ - محل شعب ثبت نام و اخذ رأی مندرج در آگهی انتخابات غیر قابل تغییر است مگر اینکه دائر نمودن شعبه و یا ادامه کار آن در محل اعلام شده قبلی، به علت حوادث غیر مترقبه یا هر علت دیگری مقذور نباشد، که در این صورت مراتب تغییر شعبه ثبت نام و اخذ رأی توسط هیأت اجرائی و ناظران شورای نگهبان با ذکر علت، صورت جلسه شده و شعبه ثبت نام و اخذ رأی جدید در کوتاهترین فاصله نسبت به شعبه سابق به نحوی دایر خواهد شد که خللی در مراجعه رأی دهندگان و تشخیص محل شعبه ایجاد نشود و تبدیل شعبه باید به اطلاع مردم محل برسد.

تبصره ۳ - تشکیل شعب ثبت نام و اخذ رأی در موزه‌ها ممنوع می‌باشد.

ماده ۴۱ - فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است مستقیماً یا با تفویض اختیار به فرماندار یا بخشدار حوزه‌های فرعی برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی یک نفر نماینده تعیین نماید.

ماده ۴۲ - هیأت‌های اجرائی انتخابات مسئول صحت جریان انتخابات در حوزه انتخابیه خود می‌باشند.

تبصره - در مواردی که وزارت کشور برای حسن انجام انتخابات در برگزاری مرحله دوم ضروری بداند ، با اطلاع و تأیید هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات دستور تجدید انتخاب معتمدین هیأت اجرائی حوزه انتخابیه را صادر خواهد نمود .

ماده ۴۳ - کلیه امور انتخابات بخش مرکزی را هیأت اجرائی حوزه انتخابیه شهرستان انجام می دهد .

ماده ۴۴ - هیأت اجرائی فرعی با تصویب هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه می تواند برای مناطق صعب العبور و کوهستانی و مسافتهای دور و نقاطی که تأسیس شعب ثابت اخذ رأی مقدور نیست ، شعب اخذ رأی سیار تشکیل دهد . هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه نیز می تواند در صورتی که لازم بداند ، نسبت به تأسیس شعب اخذ رأی سیار در مرکز حوزه انتخابیه و بخش مرکزی اقدام نماید و در هر دو مورد باید به اطلاع هیأت نظارت برسد و همچنین نماینده ای از هیأت نظارت در معیت صندوق سیار بوده و مسیر گردش صندوق را در صورت جلسه قید و تأیید نماید .

فصل پنجم - اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان

ماده ۴۵ - داوطلبان نمایندگی مجلس باید ظرف هفت روز از تاریخ انتشار دستور شروع انتخابات به وسیله وزارت کشور با مراجعه به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه پرسشنامه مخصوص اعلام داوطلبی را دریافت و تکمیل و تسلیم نمایند .

مراتب قبلاً به وسیله وزارت کشور از طریق رسانه های گروهی به آگاهی عموم خواهد رسید و فرمانداران و بخشداران مکلفند مراتب را به وسایل مقتضی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برسانند .

تبصره ۱ - داوطلبان نمایندگی مجلس که واجد شرایط بوده و در خارج از کشور بسر می برند ، باید ضمن مراجعه به سفارتخانه یا کنسولگری یا نمایندگی سیاسی مربوط پرسشنامه داوطلبی خود را در حضور مقامات ذی صلاح سفارت یا کنسولگری یا نمایندگی سیاسی تنظیم کرده و سفارتخانه نیز مفاد مندرج در پرسشنامه و مشخصات کامل داوطلب را به وسیله تلکس یا سریعترین وسیله مخابراتی و از طریق وزارت امور خارجه به وزارت کشور اعلام می نماید تا در مهلت قانونی نسبت به بررسی صلاحیت وی در هیأت اجرائی حوزه انتخابیه اقدام قانونی به عمل آید .

تبصره ۲ - داوطلبان نمایندگی می توانند فرم داوطلبی را از وزارت کشور دریافت و پس از تکمیل به وزارت کشور ارجاع نمایند . وزارت کشور موظف است در اسرع وقت مراتب را به فرمانداری یا بخشداری حوزه انتخابیه مربوطه اعلام نماید . تبصره ۳ - تصویری از فرم داوطلبی و تصویر شناسنامه و دو قطعه عکس کلیه داوطلبان ظرف حداکثر سه روز پس از خاتمه ثبت نام توسط وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت ارسال می گردد .

ماده ۴۶ - هریک از داوطلبان نمایندگی مجلس شخصاً و به صورت کتبی می توانند انصراف خود را به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه و یا وزارت کشور اعلام نمایند و مراتب انصراف توسط وزارت کشور فوراً به اطلاع هیأت مرکزی نظارت می رسد ، عدول از انصراف پذیرفته نمی شود .

ماده ۴۷ - فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است روزانه مشخصات کامل داوطلبان حوزه انتخابیه خود را براساس مفاد مندرج در پرسشنامه با سریعترین وسیله به وزارت کشور اعلام نماید .

وزارت کشور نیز موظف است تصویری از مشخصات کامل داوطلبان را روزانه به هیأت مرکزی نظارت اعلام نماید .

ماده ۴۸ - وزارت کشور و شورای نگهبان پس از وصول مشخصات داوطلبان ، روزانه لیست کامل آنان را تهیه و به منظور بررسی سوابق آنان در رابطه با صلاحیتهای مذکور در این قانون به وزارت اطلاعات ، دادستانی کل ، سازمان ثبت احوال کشور و اداره تشخیص هویت و پلیس بین الملل در مرکز ارسال می دارد . مراکز مزبور موظفند ظرف پنج روز نتیجه بررسی را با دلیل و سند به وزارت کشور و شورای نگهبان اعلام نمایند .

تبصره - وزارت کشور می تواند در صورت لزوم از داوطلب نمایندگی مجلس انگشت نگاری به عمل آورد .

ماده ۴۹ - وزارت کشور موظف است پس از وصول نتایج بررسی از مراجع مذکور در ماده (۴۸) مراتب را به فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه به نحو مقتضی اعلام نماید و فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظفند عیناً مدارک و نتایج بررسی را در جلسه مشترک هیأت اجرائی و هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه مربوطه مطرح نمایند .

ماده ۵۰ - هیأت های اجرائی مراکز حوزه های انتخابیه موظفند حداکثر ظرف ده روز پس از پایان مهلت ثبت نام با توجه به نتایج بدست آمده از بررسیهای لازم در محل و با استفاده از نتایج اعلام شده توسط وزارت کشور صلاحیت داوطلبان در رابطه با صلاحیتهای مذکور در این قانون را مورد رسیدگی قرار داده و نتیجه را کلاً به هیأت های نظارت اعلام نمایند .

تبصره - رد صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی باید مستند به قانون و براساس مدارک و اسناد معتبر باشد .

ماده ۵۱ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه مکلفند نظریه رد هیأت اجرائی انتخابات را با ذکر استناد قانونی ظرف یک روز به داوطلبان ابلاغ نموده و با سریعترین وسیله به ضمیمه اسناد و مدارک به اطلاع هیأت نظارت استان برسانند .

تبصره - کسانی که صلاحیت آنان مورد تأیید قرار نگرفته حق دارند ظرف چهار روز از تاریخ ابلاغ به داوطلب ، شکایت خود را مستدلاً به هیأت نظارت استان اعلام نمایند .

ماده ۵۲ - گزارشها و شکایات واصله ظرف مدت هفت روز پس از پایان مهلت دریافت شکایت در جلسه هیأت نظارت استان رسیدگی و نتیجه صورت جلسه می شود. چنانچه نظر هیأت اجرائی مبنی بر رد صلاحیت داوطلب، مورد تأیید هیأت نظارت استان نیز باشد، هیأت نظارت مذکور موظف است در این خصوص، نظر هیأت مرکزی نظارت را نیز کسب نماید. هیأت نظارت استان در مورد صلاحیت سایر داوطلبان نیز نظر خود را به هیأت مرکزی نظارت اعلام می نماید. تبصره ۱ - هیأت نظارت استان پس از کسب نظر هیأت مرکزی نظارت، موظف است مراتب تأیید یا رد صلاحیت کلیه داوطلبان را با استناد قانونی طی صورت جلسه ای به فرماندار یا بخشدار مربوط اعلام نماید.

تبصره ۲ - فرماندار یا بخشدار موظف است نظر هیأت مرکزی نظارت، مبنی بر تأیید یا رد صلاحیت داوطلبان را که از هیأت نظارت استان دریافت نموده است، به نامبرندگان ابلاغ نماید تا در صورت اعتراض به رد صلاحیت خود، کتباً به شورای نگهبان شکایت نمایند.

تبصره ۳ - در صورتی که نظر هیأت مرکزی نظارت مبنی بر رد صلاحیت داوطلبانی باشد که صلاحیت آنان مورد تأیید هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه قرار گرفته است، داوطلبان می توانند اعتراض خود را به شورای نگهبان تسلیم نمایند. شورای نگهبان بیست روز پس از اظهار نظر هیأت مرکزی نظارت نظر قطعی و نهایی خود را درخصوص تأیید یا رد صلاحیت داوطلبان به وزارت کشور اعلام خواهد نمود.

ماده ۵۳ - در صورتی که معتمدین هیأت اجرائی در بررسی صلاحیت داوطلبان و سایر وظایف خود مقررات قانونی انتخابات را رعایت ننمایند، فرماندار یا بخشدار موظف است با اطلاع و تأیید هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه و با اطلاع وزارت کشور نسبت به تعویض هر یک از معتمدین هیأت اجرائی یا به طور کلی تشکیل مجدد هیأت اجرائی اقدام نماید، تعویض بعضی اعضا و یا تغییر کل هیأت اجرائی حسب مورد طبق مواد (۳۲) و (۳۵) این قانون انجام خواهد شد.

ماده ۵۴ - در مواردی که طبق گزارشها و شکایات و اعتراضات واصله برای شورای نگهبان معلوم گردد که اعضای هیأت‌های نظارت از قوانین و مقررات تخلف نموده اند، شورای نگهبان موظف است حسب مورد و متناسب با تخلفات انجام شده برخورد قانونی نماید.

ماده ۵۵ - هر یک از نامزدها به تنهایی یا چند نامزد مشترکاً می توانند به طریق زیر برای شعب اخذ رأی یک نفر نماینده به هیأت نظارت حوزه انتخابیه معرفی نمایند:

الف - حوزه های دارای یک نماینده به ازای هر صندوق یک نماینده .
 ب - حوزه های دارای دو نماینده به ازای هر دو صندوق یک نماینده .
 ج - حوزه های دارای سه نماینده به ازای هر سه صندوق یک نماینده .
 د - حوزه های دارای چهار نماینده به ازای هر چهار صندوق یک نماینده .
 ه - حوزه های دارای پنج نماینده به ازای هر پنج صندوق یک نماینده .
 و - حوزه های دارای شش نماینده به ازای هر شش صندوق یک نماینده .
 همچنین متناسب با تعداد نمایندگان هر حوزه انتخابیه به همان تعداد از صندوقها یک نماینده . این نمایندگان می توانند در محل شعب اخذ رأی حضور داشته باشند . چنانچه تخلفی در شعب اخذ رأی صورت گیرد بدون دخالت ، مراتب را به هیأت‌های اجرائی و نظارت بخش یا مراکز شهرستان کتباً اعلام خواهند نمود .
 حضور نمایندگان هر یک از کاندیداها تا پایان اخذ رأی و شمارش آرا و تنظیم صورت جلسه بلامانع است . ممانعت از حضور نمایندگان کاندیداها در شعب اخذ رأی ممنوع بوده و جرم محسوب می گردد و متخلف به مجازات مقرر در ماده (۸۳) قانون محکوم خواهد شد .

تبصره - حضور دیگر افراد به جز مسئولین (مسئولین و اعضای صندوقهای اخذ رأی ، ناظرین شورای نگهبان ، نمایندگان و بازرسان وزارت کشور ، نمایندگان نامزدها) در شعب اخذ رأی تحت هر عنوان که باشد ممنوع است و جرم محسوب می گردد . مأمورین انتظامی و مسئولین در صندوقهای اخذ رأی موظفند از حضور افراد غیر مسئول جلوگیری به عمل آورند . متخلفین به مجازات مقرر در ماده (۷۵) محکوم خواهند شد .

فصل ششم - تبلیغات

ماده ۵۶ - فعالیت تبلیغات انتخاباتی نامزدهای نمایندگی هشت روز قبل از روز اخذ رأی (مرحله اول و دوم) آغاز و تا بیست و چهار ساعت قبل از اخذ رأی ادامه خواهد داشت .

ماده ۵۷ - استفاده از هر گونه پلاکارد ، پوستر ، دیوار نویسی و کاروانهای تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار در خارج از محیط سخنرانی و امثال آن بااستثنای عکس برای تراکت و زندگی نامه و جزوه و همچنین سخنرانی و پرسش و پاسخ از طرف نامزدهای انتخاباتی و طرفداران آنان ممنوع می باشد .

متخلفین از این ماده به سه تا سی روز زندان محکوم می گردند .

تبصره - اعلام نظر شخصیتها در تأیید نامزدها به شرطی مجاز است که بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنها باشد و مدرک کتبی مربوط به امضای آنان تسلیم هیأت اجرایی انتخابات شده باشد .

ماده ۵۸ - هیچ کس حق ندارد آگهی تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی را که در محلهای مجاز الصاق گردیده در زمان قانونی تبلیغات پاره و یا معدوم یا مخدوش نماید و عمل مرتکب جرم محسوب می شود .

ماده ۵۹ - انجام هر گونه فعالیت تبلیغاتی از تاریخ اعلام رسمی اسامی نامزدها برای نامزدهای نمایندگی مجلس از صدا و سیما و میز خطابه نماز جمعه و یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و دولتی دارد و فعالیت کارمندان در ساعات اداری و همچنین استفاده از وسایل و سایر امکانات وزارتخانه ها و ادارات ، شرکتها دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها و شرکتها و سازمانهای وابسته به آنها و نهادها و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر مقدار) استفاده می کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مزبور ممنوع بوده و مرتکب مجرم شناخته می شود . تبصره ۱ - مؤسسات و نهادهایی که دارایی آنان از اموال عمومی است ، همانند بنیاد مستضعفان مشمول این ماده می باشند .

تبصره ۲ - نشریات و مطبوعات متعلق به سازمانها ، وزارتخانه ها ، ادارات ، نهادها و مؤسسات یاد شده در متن این ماده ، حق تبلیغ برای نامزدهای انتخاباتی را ولو به صورت درج آگهی ندارند .

ماده ۶۰ - اعضای هیأتها اجرایی و نظارت انتخابات حق تبلیغ له یا علیه هیچ یک از داوطلبان انتخاباتی را نخواهند داشت .

ماده ۶۱ - هرگونه الصاق و نصب اعلامیه ، عکس ، پوستر و بنر و پارچه های تبلیغاتی به طور کلی ممنوع است و مأمورین انتظامی در صورت مشاهده چنین مواردی باید نسبت به امحاء آنها اقدام نموده و متخلفین را جلب و به مقامات قضایی تحویل نمایند . استنکاف از این وظیفه جرم محسوب می شود .

ماده ۶۲ - هرگونه آگهی و آثار تبلیغاتی باید قبل از شروع اخذ رأی از محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی توسط اعضای شعب امحا گردد .

ماده ۶۳ - ستادهای تبلیغات انتخاباتی تنها در مراکز بخشها ، شهرها و شهرستانها دایر می گردد در شهرهای بزرگ در هر منطقه شهرداری یک محل به عنوان ستاد انتخاباتی می تواند دایر گردد . در مواردی که یک منطقه ، چند عنوان از عناوین فوق الذکر را داشته باشد در حکم یک عنوان می باشد .

تبصره ۱ - ستاد تبلیغات انتخابات ، مرکزی است که فعالیتهای تبلیغاتی نامزدها ، مندرج در مواد فصل ششم این قانون در آن ساماندهی و انجام پذیرد .

تبصره ۲ - تشکیل ستاد تبلیغات انتخاباتی بدون اعلام نشانی محل ستاد و نام مسئول آن به فرمانداری یا بخشداری ممنوع است .

ماده ۶۴ - مطبوعات و نشریات حق ندارند آگهی یا مطالبی علیه نامزدهای انتخاباتی درج کنند و یا برخلاف واقع مطلبی بنویسند که دال بر انصراف گروه یا اشخاصی از نامزدهای معین باشد و در هر صورت نامزدها حق دارند پاسخ خود را ظرف هجده ساعت پس از انتشار نشریه مزبور بدهند و آن نشریه مکلف به چاپ فوری آن طبق قانون مطبوعات می باشد . در صورتی که آن نشریه منتشر نشود مسئول آن باید با هزینه خود پاسخ نامزد را به نشریه مشابه دیگری ارسال دارد و آن

نشریه مکلف به درج آن در اولین چاپ خود خواهد بود . انتشار این گونه مطالب در غیر مطبوعات نیز ممنوع است و نامزد معترض حق دارد نظر خود را منتشر نماید .

ماده ۶۵ - داوطلبان نمایندگی و طرفداران آنان به هیچ وجه مجاز به تبلیغ علیه داوطلبان دیگر نبوده و تنها می توانند شایستگی های خود یا داوطلب مورد نظرشان را مطرح نمایند و هرگونه هتک حرمت و حیثیت نامزدهای انتخاباتی برای عموم ممنوع بوده و متخلفین طبق مقررات مجازات خواهند شد .

فصل هفتم - جرائم و تخلفات

ماده ۶۶ - علاوه بر جرائم مندرج در این قانون ارتکاب امور ذیل جرم محسوب می شود :

- ۱- خرید و فروش رأی .
  - ۲- رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد .
  - ۳- تهدید یا تطمیع در امر انتخابات .
  - ۴- رأی دادن با شناسنامه جعلی .
  - ۵- رأی دادن با شناسنامه دیگری .
  - ۶- رأی دادن بیش از یکبار .
  - ۷- توصیه به نوشتن اسم کاندیدای معین در ورقه رأی توسط افراد متفرقه در محل اخذ رأی .
  - ۸- اخلال در امر انتخابات .
  - ۹- کم و زیاد کردن آرا یا تعرفه ها .
  - ۱۰- تقلب در رأی گیری و شمارش آرا .
  - ۱۱- تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورت جلسات .
  - ۱۲- توصیه به نوشتن اسم کاندیدای معین در ورقه رأی از طرف اعضای شعبه اخذ رأی و ناظرین و بازرسان .
  - ۱۳- تغییر و تبدیل یا جعل و یا بودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد تبلیغاتی از قبیل تعرفه و برگ رأی و صورت جلسات و تلکس و تلفنگرامها و تلگرافها .
  - ۱۴- بازکردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر صندوقهای رأی بدون مجوز قانونی .
  - ۱۵- جابجایی ، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی .
  - ۱۶- ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی با اسلحه یا بدون اسلحه در امر انتخابات .
  - ۱۷- دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول و یا به هر نحو غیر قانونی .
  - ۱۸- انجام یا عدم انجام هرگونه عملی که باعث مخدوش شدن رأی مردم از ناحیه اعضای شعبه اخذ رأی باشد از قبیل خودداری کردن از ممهور نمودن برگ تعرفه یا شناسنامه یا انتقال صندوق اخذ رأی به غیر از محل آگهی شده .
- تبصره - چنانچه وقوع جرائم مندرج در این ماده موجب گردد که جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه کلی انتخابات مؤثر باشد مراتب به وسیله وزارت کشور به منظور طرح در شورای نگهبان به هیأت مرکزی نظارت اعلام می گردد .
- ماده ۶۷ - تشکیلات قضائی هر حوزه انتخابیه به منظور پیشگیری از وقوع جرم ، ضمن هماهنگی با ناظرین شورای نگهبان و هیأت اجرائی اقدامات لازم را در محدوده مقررات معمول میدارد .
- تبصره - از موقع ثبت نام تا پایان انتخابات احضار و بازداشت نامزدهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در رابطه با اتهامات قبل از نامزدی و یا تخلفات انتخاباتی ممنوع است مگر در مواردی که به نظر رئیس قوه قضائیه عدم بازداشت آنان موجب تضییع حق گردد و یا اخذ تأمین و تضمین لازم ممکن نباشد .

فصل هشتم - شکایات و نحوه رسیدگی

- ماده ۶۸ - هیأت‌های اجرائی مراکز حوزه های انتخابیه موظفند از تاریخ تشکیل هیأت اجرائی تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و حداکثر ظرف هفت روز از تاریخ دریافت شکایات در جلسه مشترک هیأت‌های اجرائی و نظارت حوزه انتخابیه به آنها رسیدگی نمایند .
- تبصره ۱ - کسانی که از نحوه برگزاری انتخابات شکایت داشته باشند، می توانند ظرف هفت روز از تاریخ اخذ رأی شکایت مستند خود را به دبیرخانه شورای نگهبان نیز تسلیم دارند .
- تبصره ۲ - شکایاتی قابل رسیدگی خواهند بود که مشخصات شاکی یا شاکیان شامل نام، نام خانوادگی، نام پدر، شغل، نشانی کامل، شماره تلفن (در صورت داشتن تلفن) و اصل امضای شاکی را داشته باشد .
- تبصره ۳ - در صورتی که شاکی بدون دلیل و مدرک کسی را متهم نماید و عمل شاکی عنوان افترا داشته باشد قابل تعقیب و پیگیری است .
- تبصره ۴ - طرح و بررسی شکایات در مورد افراد محرمانه بوده و افشای آن ممنوع است .
- ماده ۶۹ - شکایاتی که در جریان انتخابات به هیأت اجرائی تسلیم می شود مانع ادامه کار انتخابات نمی باشد .
- ماده ۷۰ - هیأت اجرائی پس از بررسی شکایات و گزارشها چنانچه تشخیص دهد که امور انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است، با تأیید هیأت نظارت، انتخابات یک یا چند شعبه مزبور را در صورتی که در سرنوشت انتخابات مؤثر نباشد، باطل اعلام می نماید .
- تبصره - چنانچه ابطال همه و یا قسمتی از آرای یک یا چند صندوق اخذ رأی در تغییر سرنوشت انتخابات مؤثر باشد، تصمیم با شورای نگهبان است .
- ماده ۷۱ - کلیه شکایات مربوط به انتخابات، قبل از ارسال پرونده انتخاباتی به مجلس توسط وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت ارسال و پس از آن، پرونده عیناً به مجلس فرستاده خواهد شد .
- تبصره - شورای نگهبان موظف است کلیه شکایات مربوط به انتخابات را پس از صدور اعتبارنامه ها به مجلس ارسال دارد .
- ماده ۷۲ - در صورتی که رسیدگی به شکایات هر یک از حوزه های انتخابیه منجر به توقف یا ابطال انتخابات گردد، اعلام آن از رسانه های گروهی از اختیارات شورای نگهبان است .
- تبصره - توقف یا ابطال انتخابات در هر حوزه انتخابیه باید مستند به قانون و همراه با اسناد و مدارک معتبر و با رأی اکثریت مطلق اعضای شورای نگهبان باشد .
- ماده ۷۳ - صدور اعتبارنامه منتخبین موقوف به عدم ابطال انتخابات از طرف شورای نگهبان می باشد و شورای نگهبان در اسرع وقت نظر خود را درباره انتخابات اعلام می نماید و وزارت کشور موظف است بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد .
- ماده ۷۴ - اعتبارنامه منتخبین به دستور وزارت کشور و با مهر و امضای اعضای هیأت اجرائی و هیأت نظارت در پنج نسخه (یک نسخه برای شورای نگهبان) ظرف مدت چهار و هشت ساعت تنظیم و صادر می گردد .
- تبصره - در صورتی که هریک از اعضای هیأت‌های اجرائی و نظارت پس از اعلام نظر شورای نگهبان از امضای اعتبارنامه خودداری کنند، متخلف از قانون محسوب و تا ده سال از عضویت در هیأت‌های اجرائی و نظارت محروم خواهند شد و اعتبارنامه با امضای وزیر کشور و رئیس هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات کشور معتبر خواهد بود .

فصل نهم - مجازات

- ماده ۷۵ - مجازات مرتکبین جرائم و تخلفات مقرر در بندهای (۱)، (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷) و (۸) ماده (۶۶) تا سه ماه حبس یا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزای نقدی و هشت سال محرومیت از عضویت در هیأت‌های اجرائی و نظارت و شعب اخذ رأی می باشد .
- ماده ۷۶ - مجازات مرتکبین جرائم و تخلفات مقرر در بندهای (۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲)، (۱۳)، (۱۴)، (۱۵) و (۱۸) ماده (۶۶) از شش ماه تا دو سال حبس یا سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) تا پانزده میلیون (۱۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزای نقدی و حسب مورد به انفصال از خدمات دولتی از شش ماه تا دو سال و دوازده سال محرومیت از عضویت در هیأت‌های اجرائی و نظارت و شعب اخذ رأی می باشد .
- ماده ۷۷ - مجازات مرتکبین جرائم مقرر در بند (۱۶) ماده (۶۶) اعم از مباشر و یا معاون و یا تحریک کننده در صورتی که محار به صدق نکند همان مجازات مقرر در ماده (۶۱۷) قانون مجازات اسلامی می باشد .
- ماده ۷۸ - مجازات مرتکبین جرائم مقرر در بند (۱۷) ماده (۶۶) علاوه بر مجازات مندرج در ماده (۵۵۵) قانون مجازات اسلامی ، دوازده سال محرومیت از عضویت در هیأت‌های اجرائی و نظارت و شعب اخذ رأی می باشد .
- ماده ۷۹ - مجازات تخلف از مقررات مواد (۱۱)، (۲۴)، (۳۴)، (۴۰)، (۵۳) و (۶۰) و تبصره های مربوط با رعایت مقررات قانون رسیدگی به تخلفات اداری عبارت است از کسر حقوق ، فوق العاده شغل و یا عناوین مشابه ، حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال و یا انفصال موقت از یک ماه تا یک سال .
- تبصره - چنانچه مرتکب از کارکنان دولت نباشد از عضویت در هیأت‌های اجرائی ، نظارت و شعب اخذ رأی برای مدت هشت سال محروم خواهد شد .
- ماده ۸۰ - مجازات تخلف از مقررات مواد (۵۷) و (۵۸) پرداخت پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزای نقدی می باشد .
- ماده ۸۱ - مجازات مرتکبین تخلف مندرج در صدر ماده (۵۹) و تبصره (۲) آن حبس از سه تا شش ماه یا جزای نقدی از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال می باشد و مجازات مرتکبین جرائم مندرج در قسمت اخیر ماده (۵۹) و تبصره (۱) آن همان مجازات مقرر در ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی خواهد بود .
- ماده ۸۲ - مجازات تخلف از مقررات ماده (۶۱) از یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) تا دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزای نقدی می باشد چنانچه مأمورین انتظامی و سایر مقامات و مسئولین موظف از انجام وظیفه مقرر در ذیل ماده (۶۱) استنکاف نمایند علاوه بر مجازات مقرر فوق به انفصال موقت از یک تا سه ماه محکوم می گردند .
- ماده ۸۳ - مجازات مرتکبین تخلفات موضوع ماده (۶۴) علاوه بر کیفر مقرر در قانون مطبوعات ، جزای نقدی از یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال می باشد . در صورتی که تخلف ارتكابی متضمن افترا و اهانت باشد مرتکب به مجازات مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد .
- ماده ۸۴ - مجازات مرتکبین تخلف مقرر در تبصره ماده (۶۳) از پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) تا دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزای نقدی می باشد .
- ماده ۸۵ - مجازات مرتکبین تخلف از موضوع مقرر در صدر ماده (۶۵) جزای نقدی از پنجاه هزار (۵۰/۰۰۰) تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال می باشد .
- ماده ۸۶ - در کلیه مواردی که مرتکب هر یک از تخلفات موضوع این قانون از داوطلبان نمایندگی باشند به حداکثر مجازات مقرر محکوم خواهد شد .
- ماده ۸۷ - در اجرای صحیح اصل نود و نهم (۹۹) قانون اساسی و حفظ بی طرفی کامل ، ناظرین شورای نگهبان موظف اند در طول مدت مسئولیت خود ، بی طرفی کامل را حفظ نمایند و جانبداری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیداها جرم محسوب می شود .
- تبصره - ناظرین شورای نگهبان در صورتی که مرتکب هر یک از جرائم مربوط به هیأت‌های اجرائی و یا هیأت‌های اخذ رأی شوند به مجازات جرائم مقرر در ماده (۶۶) و تبصره ماده (۵۳) برای این هیأت‌ها ، محکوم می گردند .

ماده ۸۸ - مجازاتهای این فصل به انواع مذکور در این قانون منحصر نبوده و قاضی در هر مورد می تواند متخلف را به مجازات مذکور در این قانون و یا مجازاتی که برای این تخلفات در کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ مقرر گردیده محکوم نماید .

فصل دهم – تمهید مقدمات ، تشکیل و افتتاح مجلس شورای اسلامی

ماده ۸۹ - فرمانداران و بخشداران مرکز حوزه انتخابیه موظف اند پس از اعلام ستاد انتخابات کشور مبنی بر صدور اعتبار نامه منتخبین حداکثر ظرف چهل و هشت ساعت نسبت به صدور اعتبارنامه های نمایندگان مجلس شورای اسلامی حوزه انتخابیه اقدام و یک نسخه از آن را به منتخب یا نماینده وی که کتباً معرفی می شود و برای دریافت آن به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه مراجعه نموده تحویل نمایند .

ماده ۹۰ - پس از آنکه اعتبارنامه های دو سوم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی واصل شد اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی مراتب را به منظور فراهم نمودن مقدمات افتتاح مجلس شورای اسلامی به استحضار وزیر کشور میرساند .

ماده ۹۱ - وزیر کشور پس از فراهم نمودن مقدمات افتتاح مجلس از نمایندگان منتخب دعوت می نماید تا در تهران حضور یابند . نمایندگان منتخب موظف اند ظرف پنج روز از تاریخ دعوت وزیر کشور خود را به اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی معرفی نمایند .

ماده ۹۲ - وزیر کشور موظف است در جلسه افتتاحیه مجلس شورای اسلامی گزارش انتخابات را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید .

ماده ۹۳ - آئین نامه اجرائی این قانون را وزارت کشور تهیه و با تصویب هیأت وزیران به اجرا می گذارد .

ماده ۹۴ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی الاثر می باشد .

این قانون پس از تصویب و ابلاغ به رئیس جمهور لازم الاجرا می گردد .

وزارت کشور موظف است بلافاصله پس از تصویب این قانون ، مراتب را به اطلاع عموم برساند . قانون فوق مشتمل بر نود و چهار ماده و هفتاد و پنج تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هفتم آذرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۸/۹/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص

«تثبیت تعداد کاندیداها در انتخابات»

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون کلیه انتخابات (به جز انتخابات مجلس خبرگان و شوراهای کشوری) در سطوح مختلف منطقه ای و ملی به شرطی قابل اجرا است که تعداد کاندیداها ، حداقل دو برابر تعداد منتخبین مورد نیاز باشد . تبصره ۱ - در آن عده از حوزه های انتخاباتی که تعداد منتخبین مورد نیاز بیش از سه نفر باشد ، تعداد کاندیداها باید حداقل یک و نیم برابر تعداد منتخبین مورد نیاز در آن حوزه انتخابیه باشد . تبصره ۲ - پس از پایان تاریخ ثبت نام اگر یک یا چند نفر از کاندیداهای نمایندگی استعفا دهند و یا فوت نمایند ، انتخابات در بین افراد و یا برای فرد باقی مانده برگزار و این امر موجب توقف انتخابات نخواهد شد . موضوع - " تثبیت تعداد کاندیداها در انتخابات " که در تاریخ سه شنبه بیست و چهارم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هفتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و مورد اختلاف مجلس و شورای نگهبان قرار گرفته ، در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی ، در جلسه روز پنج شنبه سوم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هفتاد به شرح فوق به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است .

قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف

ماده واحده - به موجب این قانون کلیه مراجع رسیدگی کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به استثنای انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل ۱۰۸ قانون اساسی خواهد بود) موظف اند صرفاً براساس مواد قانونی و براساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرائی و نظارتی ارسال شده است ، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوط ، به داوطلب ابلاغ نمایند .

۱- مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد .

۲- در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود .

الف - در کلیه موارد به استثنای بندهای " ب ، ج و د " دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی میرسد .

ب - در موردی که دلایل و مدارک ، با عفت عمومی و یا هتک حیثیت اشخاص مرتبط می شود ، چنانچه شخص داوطلب در معرض هتک باشد دلایل و مدارک حضوراً به اطلاع وی می رسد و در صورتی که پس از اطلاع حضوری ، فی المجلس به طور کتبی تقاضا کند دلایل و مدارک مربوط ، کتباً به وی ابلاغ می شود .

ج - چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد ، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می رسد .

د - در مورد مربوط به امنیت ملی اعلام دلایل و مدارک و نحوه اعلام آنها به داوطلب به تشخیص کمیسیون با عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود .

تبصره ۱ - ذکر منابع ارائه دهنده اطلاعات مذکور ، به تشخیص مرجع رسیدگی کننده خواهد بود .

تبصره ۲ - مراجع رسیدگی کننده به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده مکلفند به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده دقیقاً رسیدگی نموده و نتیجه را به داوطلب و مجریان انتخابات اعلام نمایند . در صورت تقاضای داوطلبان رد صلاحیت شده اولین مرجع رسیدگی کننده به شکایات ، حسب مورد موظف است ، توضیحات و دفاعیات آنان را استماع نمایند .

تبصره ۳ - چنانچه شورای نگهبان صلاحیت داوطلبی را که در مراحل قبلی مورد تأیید قرار گرفته است رد نماید ، داوطلب می تواند حداکثر ظرف سه روز از تاریخ ابلاغ شورای نگهبان ، درخواست رسیدگی مجدد نماید ، شورای نگهبان باید ظرف هفت روز رسیدگی و اعلام نتیجه نماید .

تبصره ۴ - رأی گیری در شورای نگهبان نسبت به داوطلبانی که صلاحیت آنان در مراحل قبلی به تصویب رسیده ، در مورد عدم صلاحیت خواهد بود .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و ۴ تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیستم مهرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ با اصلاحاتی به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است .

تفسیر قانونی در خصوص ماده (۵۶) اصلاحی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

موضوع استفسار :

با توجه به اینکه فعالیت تبلیغاتی موضوع ماده (۵۶) اصلاحی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مقید به هشت (۸) روز می باشد چنانچه داوطلب نمایندگی قبل از مدت تعیین شده اقدام به فعالیت تبلیغاتی نماید آیا مجازاته‌ای مقرر در مورد متخلف قابل اعمال می باشد یا خیر ؟

نظر مجلس :

ماده واحده - ممنوعیت تبلیغات از زمان ثبت نام تا زمان اعلام اسامی کاندیداهای تأیید شده توسط هیأت اجرائی است و شامل قبل و بعد از زمان مذکور نخواهد بود ، مشروط به آنکه تحت عنوان کاندیداتوری نباشد .
تفسیر قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و نهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۱۱/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .
قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
ماده واحده - ممنوع بودن تبلیغات توسط صدا و سیما و جراید شامل پخش مستقیم مذاکرات مجلس شورای اسلامی و درج آن در جراید نمی شود .
تبصره - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا است .
قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و یکم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

مصوب ۱۳۷۰/۵/۶

ماده واحده - ممنوع بودن تبلیغات توسط صدا و سیما و جراید شامل پخش مستقیم مذاکرات مجلس شورای اسلامی و درج آن در جراید نمی شود .

تبصره - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا است .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و یکم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .
موضوع استفسار :

۱- اقداماتی که گروهها ، مجامع و تشکیلات جمعی نظیر جامعه روحانیت مبارز و مجمع روحانیون مبارز تهران یا روزنامه ها و مجلات هفتگی و ویژه نامه ها با چاپ عکس یا بدون عکس ، به عنوان تبلیغ یا توصیف کاندیداها انجام دهند مشمول ممنوعیت ماده واحده خواهد بود یا خیر ؟

۲- تعریف دقیقی از پلاکارد و تراکت ارائه نشده ، در این خصوص ملاک تشخیص و تعریف کدام مرجع است آیا سیلک در محدوده معنای پلاکارد و تراکت است ؟

۳- مسئولیت تخلف از مفاد ماده واحده مذکور متوجه نامزد انتخاباتی است ؟ و اگر مسئولیت متوجه وی باشد در ایام انتخابات می توان نسبت به بازداشت نامزد مزبور اقدام کرد ؟ و اگر به همین منوال یک یا دو و تعدادی از کاندیداها بازداشت شدند آیا انتخابات متوقف می شود یا خیر ؟

۴- آئین نامه اجرائی قانون توسط چه مرجعی تهیه و به تصویب باید برسد ؟
نظر مجلس :

ماده واحده - قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۵/۶ مجلس شورای اسلامی به شرح ذیل تفسیر می گردد .

۱- مجامع و گروههای هر حوزه انتخابیه می توانند حمایت خود را از کاندیدای مورد نظر کتباً به نامزد مورد نظر اعلام و نامزد مزبور می تواند حمایت اقشار و گروههای مختلف را در ذیل دو نوع پوستر مجاز و یا زندگی نامه منتشر نماید .

۲- مقصود از پلاکارد و تراکت عبارت از هرگونه تبلیغات پارچه ای ، کاغذی ، مقوایی و فلزی است و سیلک نیز از جمله مصادیق " و امثال اینها " می باشد ولیکن نصب هر نوع تابلو که مشخص کننده محل ستاد انتخاباتی می باشد بلاشکال است .

۳- مسئولیت تخلف متوجه فرد یا افراد گروهها و تشکیلاتی که اقدام به تبلیغات ممنوعه نموده اند می باشد و در هر صورت تبصره ذیل ماده ۲۸ قانون انتخابات به قوت خود باقی است و کاندیدا را نمی شود در طول برگزاری انتخابات احضار یا بازداشت نمود .

۴- آئین نامه اجرائی توسط وزیر کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

تفسیر قانونی فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ چهاردهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۱۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

قانون استفساریه ماده (۶) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی

موضوع استفساریه :

ماده واحده - با عنایت به مفاد ماده (۶) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی - مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ - به ویژه تبصره آن ، «سنوات نمایندگی در مجلس شورای اسلامی» در کدامیک از صور ذیل جزو سابقه خدمت دولتی قابل احتساب می باشد ؟

الف - صرفاً سنوات نمایندگی بعد از تاریخ ۱۳۷۸/۹/۷ .

ب - سنوات نمایندگی اعم از قبل یا بعد از تاریخ فوق ، فارغ از تاریخ استخدام در دستگاه دولتی نظر مجلس :

سنوات نمایندگی اعم از قبل یا بعد از تاریخ فوق ، فارغ از تاریخ استخدام در دستگاه دولتی جزو سابقه خدمت دولتی قابل احتساب می باشد . افراد مشمول این قانون از کلیه امتیازات قانونی مستخدمین رسمی دولت نیز بهره مند خواهند شد . این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجراست .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۳/۲/۱۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .
رئیس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی

قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی

- ماده ۱ - پیش از شروع انتخابات از سوی شورای نگهبان پنج نفر از افراد مسلمان و مطلع و مورد اعتماد (به عنوان هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات) با اکثریت آراء انتخاب و به وزارت کشور معرفی می شوند .
- تبصره ۱ - از پنج نفر عضو هیأت مرکزی نظارت حداقل یک نفر باید عضو شورای نگهبان باشد که ریاست هیأت را یکی از اعضای شورای نگهبان به عهده خواهد داشت .
- تبصره ۲ - رسمیت جلسات هیأت نظارت با حضور دو سوم اعضا می باشد .
- ماده ۲ - هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات می تواند برای انجام مسئولیت محوله محل کار خود را در وزارت کشور قرار دهد و هیأت‌های نظارت استان و حوزه های انتخابیه نیز می توانند محل کار خود را در استانداریها ، فرمانداریها ، بخشداریها قرار دهند .
- ماده ۳ - هیأت مرکزی نظارت بر کلیه مراحل و جریانهای انتخاباتی و اقدامات وزارت کشور در امر انتخابات و هیأت‌های اجرائی و تشخیص صلاحیت نامزدهای نمایندگی و حسن جریان انتخابات نظارت خواهد کرد .
- ماده ۴ - کیفیت نظارت بر انتخابات به شرح زیر انجام می شود .
- الف - از طریق گزارشهای وزارت کشور و بازرسیهای آن .
- ب - از طریق اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیأت‌های اجرائی و مباشرین وزارت کشور ، (رسیدگی به شکایات انتخابات با رعایت مواد قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی از وظایف هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه می باشد) .
- ج - از طریق رسیدگی نهایی به شکایات و پرونده ها و مدارک انتخابات .
- د - از طریق تعیین ناظر در تمام هیأت‌های مربوط به انتخابات .
- تبصره - هیأت‌های نظارت شورای نگهبان می توانند از کارمندان دولت جهت نظارت بر انتخابات کمک بگیرند .
- ماده ۵ - هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات باید در هر استان هیأتی مرکب از پنج نفر با شرایط مذکور در مواد ۱ و ۲ جهت نظارت بر انتخابات آن استان تعیین کند .
- هیأت‌های اجرائی استان موظفند هیأت مذکور را در جریان کلیه امور انتخابات آن استان بگذارند و نظرات این هیأت در همه موارد مربوط به انتخابات قطعیت دارد به جز موارد زیر :
- ۱- ابطال یا توقف کل انتخابات یک حوزه انتخابیه .
- ۲- ابطال یا توقف انتخابات شعبی که در سرنوشت انتخابات تأثیر تعیین کننده دارد .
- ۳- رد صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس که باید به تأیید هیأت مرکزی نظارت برسد .
- تبصره - رد صلاحیت محرمانه به اطلاع داوطلب می رسد که در صورت اعتراض وی (قبل از اعلام لیست داوطلبان واجد صلاحیت) رد صلاحیت باید به تأیید شورای نگهبان نیز برسد .
- ماده ۶ - هیأت نظارت استان با موافقت هیأت مرکزی باید برای هر حوزه انتخابیه هیأتی مرکب از سه نفر با شرایط مذکور در مواد ۱ و ۲ جهت نظارت بر انتخابات حوزه مربوطه تعیین کند .
- تبصره - در استانهایی که انتخابات تنها در یک حوزه به تأخیر افتاده یا فقط در یک حوزه امکان پذیر است تعیین هیأت نظارت استان ضرورت ندارد و هیأت سه نفره نظارت بر آن حوزه انتخابیه توسط هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات تعیین می شوند .
- ماده ۷ - هیأت‌های نظارت سه نفره موظف اند افرادی که واجد شرایط مذکور در ماده ۱ می باشند جهت نظارت بر حوزه های فرعی انتخاب کنند .
- ماده ۸ - در تمام مدتی که انتخابات برگزار می شود هیأت مرکزی نظارت در تمام کشور و هیأت پنج نفره استانها و هیأت‌های سه نفره حوزه های انتخابیه بر کیفیت انتخابات نظارت کامل دارند و در هر مورد که سوء جریان یا تخلف مشاهده کنند به فرمانداران و بخشداران اعلام و آنان موظف اند بنا به نظر هیأت‌های مذکور طبق قانون انتخابات در رفع نواقص اقدام کنند .

هیأت‌های نظارت در صورتی که مقامات وزارت کشور نظرات آنان را ملحوظ ندارند مراتب را به شورای نگهبان گزارش خواهند کرد .

ماده ۹ - هیأت مرکزی نظارت ابتدا بدون اینکه شکایتی از سوء جریان انتخابات برسد ، باید با بررسی و دقت در گزارشهایی که وزارت کشور یا هیأت‌های نظارت از تفصیل جریان انتخابات می دهند ، اعلام نظر نماید .

ماده ۱۰ - هیأت مرکزی حق ابطال انتخابات یا متوقف ساختن آنرا ندارد . فقط باید مدارک حاکی از عدم صحت یا لزوم متوقف ساختن آن را برای شورای نگهبان بفرستد تا شورا در مورد ابطال یا متوقف کردن آن نظر بدهد .

ماده ۱۱ - نظر شورای نگهبان در مورد ابطال یا توقف انتخابات قطعی و لازم الاجراست . ادامه انتخابات در حوزه هایی که از طرف شورای نگهبان متوقف گردیده ، بدون اعلام نظر ثانوی شورای نگهبان وجه قانونی ندارد و جز شورای نگهبان هیچ مقام و مرجع دیگری حق ابطال یا متوقف کردن انتخابات را ندارد .

ماده ۱۲ - در مواردی که هیأت سه نفره نظارت حوزه انتخابیه نتایج انتخابات یک یا چند صندوق شعب اخذ رأی را منطبق با قانون تشخیص ندهد ، موضوع را با ذکر دلیل از طریق فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه در هیأت اجرائی محل مطرح خواهد کرد . در صورتی که هیأت اجرائی مذکور نظر هیأت سه نفره را نپذیرفتند ، مراتب به هیأت پنج نفره استان احاله خواهد گردید و نظر این هیأت قطعی و لازم الاجراست و در مواردی که هیأت نظارت استان وجود ندارد به هیأت مرکزی احاله خواهد شد .

ماده ۱۳ - در کلیه مواردی که هر یک از هیأت‌های اجرائی موظف اند صورت جلسه یا نتیجه اقدامات خود را به وزارت کشور یا فرماندار یا بخشدار بدهند باید یک نسخه هم به هیأت نظارت سه نفره بدهند و در مواردی که امضاهای هیأت‌های اجرائی در قانون انتخابات پیش بینی شده است ، امضای هیأت نظارت شورای نگهبان نیز لازم است .

ماده ۱۴ - اعتبار لازم جهت نظارت شورای نگهبان بر انتخابات از محل اعتبارات انتخابات تأمین و پرداخت خواهد شد .

ماده ۱۵ - وزارت کشور موظف است حداقل یک ماه قبل از صدور دستور انتخابات در هر یک از حوزه های انتخابیه مراتب را به اطلاع و تأیید شورای نگهبان برساند .

ماده ۱۶ - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا می باشد .

قانون فوق مشتمل بر شانزده ماده و پنج تبصره در جلسه عصر روز پنج شنبه ۱۳۶۵/۵/۹ تصویب و در تاریخ ۱۳۶۵/۵/۱۳ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی رفسنجانی

قانون الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات
مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۵/۵/۹ و الحاق یک تبصره به ماده (۲۰)
قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷

- ماده ۱ - شورای نگهبان می تواند در هریک از شعب اخذ رأی حسب تشخیص هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه ، به تعداد مورد نیاز نماینده تعیین نماید .
- ماده ۲ - برگ رأی باید به مهر هیأت نظارت نیز ممهور باشد و آرای بدون مهر مزبور جزء آرای باطله محسوب خواهد شد و جزء آرای مأخوذه نخواهد بود .
- ماده ۳ - تعرفه های انتخابات از سه قسمت به شرح زیر تشکیل می شود :
- ۱- قسمت ثبت مشخصات رأی دهنده .
  - ۲- قسمت ویژه نظارت .
  - ۳- قسمت رأی .
- ماده ۴ - اعضای شعب اخذ رأی و ناظرین شورای نگهبان مشترکاً موظفند قسمت‌های مختلف تعرفه های انتخابات را حفظ نموده و پس از شمارش آرا ، چنانچه تعداد آرای ریخته شده در صندوق رأی با تعداد برگ ویژه نظارت تطبیق داشت ، صورت جلسه مربوطه را تنظیم و کلیه آرای مردم را تحویل هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه و برگه های ویژه نظارت را تحویل هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه مربوطه بدهند .
- تبصره - چنانچه تعداد برگه های رأی با برگه های ویژه نظارت تطبیق نداشت ، با مبنا قرار دادن تعداد برگه های نظارت به قید قرعه با حضور اعضای شعب اخذ رأی و نماینده هیأت اجرائی و نظارت به همان تعداد از آرای صندوق کسر و جزء آرای مأخوذه نخواهد بود .
- ماده ۵ - بار مالی احتمالی اجرای این طرح از محل اعتبارات برگزاری انتخابات و در صورت کمبود از محل ردیف ۵۰۳۰۰۱ بودجه سالیانه " هزینه های پیش بینی نشده جاری " و سایر امکانات موجود تأمین و پرداخت می گردد .

قانون استفساریه مواد (۱۱) و (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و ماده (۱۹) قانون انتخابات ریاست جمهوری

موضوع استفساریه :

ماده واحده -

۱- آیا منظور از مفاد ماده (۱۹) قانون انتخابات ریاست جمهوری ناظر به شناسنامه عکسدار می باشد یا با توجه به فقدان قید عکسدار بودن برای شناسنامه منظور تنها ارائه شناسنامه معتبر جمهوری اسلامی ایران است و احراز هویت توسط مسئولان شعبه صورت می گیرد ؟

۲- با توجه به ماده (۱۱) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری و با توجه به ماده (۱۳) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی آیا منظور از امضای ناظران صرفاً اعلام حضور ناظر در طول برگزاری انتخابات است یا امضای ناظران به معنی تأیید روند اخذ رأی در شعبه مربوطه تلقی می شود و چنانچه روند اخذ رأی اشکال یا ایرادی داشته باشد ناظر ضمن امضای در ذیل صورت جلسه ایراد و اشکال را قید می نماید ؟

نظر مجلس :

- ۱- منظور تنها ارائه شناسنامه معتبر است و الزامی به عکسدار بودن شناسنامه نیست .
  - ۲- امضای ناظران به منزله تأیید روند اخذ رأی است و اگر ایراد و اشکالی وجود داشته باشد ذیل صورت جلسه قید می شود . این تأیید نافی نظارت شورای نگهبان در بررسیهای نهایی نمی باشد .
- مفاد این قانون (استفساریه) از تاریخ تصویب لازم الاجرا می باشد .
- قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ نهم خرداد ماده یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۰/۳/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

مهدی کربویی

رئیس مجلس شورای اسلامی

قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون به داوطلبان انتخابات مجلس شورای اسلامی که در موعد مقرر قانونی در یکی از حوزه های انتخابیه ثبت نام نموده اند و صلاحیت آنها تأیید شده است فقط برای یک بار در مرحله اول انتخابات هر دوره اجازه داده می شود تا پانزده روز قبل از روز اخذ رأی ، حوزه انتخابیه خود را از طریق وزارت کشور یا حوزه ای که در آن ثبت نام نموده اند تغییر دهند .

تبصره ۱- داوطلبان مشمول تبصره (۳) ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ پس از اعلام نظر نهایی شورای نگهبان مبنی بر تأیید صلاحیت آنان می توانند ظرف بیست و چهار ساعت نسبت به تغییر حوزه انتخابیه خود اقدام نمایند .

تبصره ۲- داوطلبان موضوع این قانون نیاز به ثبت نام مجدد نداشته و به جز در مواردی که مدارک جدیدی در حوزه انتخابیه جدید به دست آمده است نیاز به بررسی مجدد صلاحیت آنها نمی باشد .

تبصره ۳- مفاد این قانون نافی اجرای بند (۵) ماده (۲۸) و بند (ب) ماده (۲۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ نخواهد بود .

تبصره ۴- هزینه احتمالی ناشی از اجرای این قانون از محل اعتبارات پیش بینی شده برای برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی تأمین خواهد شد .

تبصره ۵- آئین نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و چهارم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است .

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

بسمه تعالی

وزارت کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۹/۲۱ بنا به پیشنهاد وزارت کشور و به استناد ماده (۹۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی - مصوب ۱۳۷۸ - آئین نامه اجرائی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود :

« آئین نامه اجرائی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ »

فصل اول : کلیات

ماده ۱ - هر جا که در این آئین نامه از کلمه قانون به تنهایی یاد شده است ، منظور قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی می باشد .

ماده ۲ - فرمانداران و بخشداران در اجرای ماده (۳) قانون موظف اند از آغاز انتخابات و پس از دریافت احکام اعضای هیأت‌های نظارت شورای نگهبان با دعوت از آنان موجبات نظارت کامل ایشان را در کلیه مراحل اجرائی انتخابات فراهم نمایند و کلیه صورت جلساتی که به امضای هیأت اجرائی رسیده است به امضای هیأت نظارت مربوط نیز برسد و یک نسخه از هر یک از صورت جلسات تنظیمی ، به هیأت مذکور تسلیم شود .

ماده ۳ - ستاد انتخابات استانداری پس از وصول اسامی هیأت نظارت استان از ستاد انتخابات کشور ، ضمن اعلام اسامی نامبردگان به فرمانداریها و بخشداریهای مراکز حوزه های انتخابیه ، از آنان برای تشکیل جلسه دعوت به عمل می آورد . تبصره ۱ - هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان باید یک نسخه از رونوشت احکام ناظران و بازرسان خود در استان ، شهرستان و بخش را به ستاد انتخابات کشور ارسال نماید .

تبصره ۲ - در استانهایی که به استناد تبصره ذیل ماده (۶) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۵/۵/۹ ، انتخابات تنها در یک حوزه برگزار می شود و هیأت نظارت استان تشکیل نمی گردد ، هیأت مرکزی نظارت کلیه وظایف هیأت مذکور را به عهده خواهد داشت ، در این صورت فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه در تمام مواردی که به موجب قانون ملزم به مکاتبه و ارتباط با هیأت نظارت استان می باشد با هیأت مرکزی نظارت در تماس خواهد بود .

ماده ۴ - شرکت اعضای هیأت نظارت شورای نگهبان در جلسات هیأت اجرائی به منظور نظارت بر صحت اجرای قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی بوده وعدم حضور آنان در جلسات و یا خودداری آنان از امضای صورت جلسات مانع از ادامه کار انتخابات نخواهد بود .

ماده ۵ - چنانچه اعضای هیأت‌های نظارت مراکز حوزه های انتخابیه و حوزه های فرعی نتوانند در جلسه هیأت اجرائی شرکت نمایند ، ضمن تنظیم صورت جلسه ، نماینده ای از بین خود انتخاب و نماینده منتخب با در دست داشتن یک نسخه از صورت جلسه تنظیمی در جلسه متشکله شرکت نموده و صورت جلسه تنظیمی را به منظور ضبط در سوابق انتخاباتی به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه یا حوزه های فرعی تسلیم می نماید . امضای نماینده مزبور در ذیل صورت جلسات به منزله امضای هیأت نظارت می باشد .

ماده ۶ - چگونگی محاسبه حق الزحمه مستخدمان دولت که در اجرای ماده (۱۱) قانون و تبصره ذیل آن و تبصره ذیل ماده (۴) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی با وزارت کشور ، استانداریها ، فرمانداریها ، بخشداریها ، هیأت های اجرائی ، شورای نگهبان و هیأت‌های منصوب از جانب آن همکاری می نمایند به شرح زیر می باشد :

الف - آن دسته از کارکنان دولت که برای حداکثر سه ماه در هر مرحله انتخاباتی از سوی یکی از دستگاهها به مراجع یاد شده مأمور می شوند ، حقوق و مزایای ماهانه خود را براساس آئین نامه مأموریت موضوع ماده (۱۱) قانون استخدام کشوری از دستگاه ذی ربط دریافت می دارند .

ب - فرماندار یا بخشدار و نماینده هیأت نظارت می تواند برای آن دسته از کارکنان دولت که به طور داوطلبانه برای رأی گیری و قرائت و شمارش آراء با هیأت‌های اجرائی یا هیأت‌های نظارت بر انتخابات همکاری می کنند پیشنهاد حداکثر صد (۱۰۰) ساعت اضافه کار و درخواست تقدیر کتبی برای درج در پرونده اداری مستخدم یاد شده از دستگاه مربوط بنماید .

پ - دستگاههای مربوط موظف به تأمین اعتبار لازم و پرداخت حق الزحمه مستخدمان مشمول این ماده می باشند .

ماده ۷ - به منظور جلوگیری از وقفه در امر انتخابات و تسریع در ارسال پیامهای انتخاباتی ، فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند متن نامه ها و مکاتبات خود را با سریعترین وسایل مخابراتی موجود در محل به مراجع ذی ربط اعلام و بلافاصله تأییدیه آن را نیز از طریق پست ارسال نمایند .

ماده ۸ - به جز مواردی که در این آئین نامه مستثنی شده است ، اقدامات فرمانداران تهران و اصفهان به عنوان فرمانداران مراکز حوزه های انتخابیه اقلیتهای دینی ، عیناً مطابق اقدامات کلیه فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه خواهد بود .

فصل دوم : تشکیل هیأت اجرایی

ماده ۹ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از دریافت دستور شروع انتخابات ، وصول آن را به ستاد انتخابات کشور اعلام نمایند .

ماده ۱۰ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه بلافاصله پس از وصول دستور شروع انتخابات ، به استناد ماده (۳۱) قانون ، دستور تشکیل هیأتهای اجرایی فرعی را به فرمانداران و بخشداران حوزه های فرعی صادر می نمایند .

ماده ۱۱ - فرمانداران و بخشداران موظف اند در اجرای ماده (۳۲) قانون و بارعایت تبصره های ذیل آن بلافاصله پس از وصول دستور شروع انتخابات ، برای تعیین معتمدان اصلی و علی البدل عضو هیأت اجرایی ، (۳۰) نفر از معتمدان بومی ساکن در محل و یا ساکنانی که پنج (۵) سال سابقه سکونت در حوزه انتخابیه دارند ، را از اقشار مختلف مردم انتخاب و به منظور تأیید صلاحیت به هیأت نظارت مربوط معرفی نمایند و رسید دریافت دارند .

ماده ۱۲ - هیأتهای نظارت موظف اند پس از وصول فهرست اسامی معتمدان پیشنهادی فرمانداران یا بخشداران ، براساس ماده (۳۲) قانون و تبصره های ذیل آن به طور کتبی نظر خود را در خصوص تأیید صلاحیت آنان حداکثر ظرف مدت سه (۳) روز به فرماندار یا بخشدار ذی ربط اعلام نمایند .

تبصره ۱ - در صورت رد صلاحیت معتمدان ، فرمانداران و بخشداران موظف اند بلافاصله به تعداد دوبرابر معتمدان تأیید نشده ، افراد واجد شرایط دیگری را برای تأمین کسری معتمدان به هیأت نظارت معرفی نمایند .

تبصره ۲ - هیأت نظارت مربوط موظف است حداکثر ظرف بیست و چهار (۲۴) ساعت پس از وصول اسامی افراد جدید ، در خصوص تأیید یا عدم تأیید صلاحیت معتمدان پیشنهادی به طور کتبی اعلام نظر نمایند .

تبصره ۳ - چنانچه پس از طی مراحل یاد شده که حداکثر متجاوز از چهار (۴) روز نخواهد بود ، تعداد معتمدان تأیید شده به حداقل بیست (۲۰) نفر برسد ، فرماندار یا بخشدار موظف است بلافاصله از آنان برای انتخاب اعضای اصلی و علی البدل هیأت اجرایی دعوت بعمل آورد .

تبصره ۴ - چنانچه معتمدان تأیید شده به بیست (۲۰) نفر نرسند و فرماندار یا بخشدار با هیأت نظارت مربوط به توافق نرسند ، فرماندار و بخشدار موظف است حداکثر در پایان روز چهارم از شروع انتخابات ، مراتب را با شرح موقوف به منظور تأمین کسری معتمدان تا سی (۳۰) نفر ، به استاندار و هیأت نظارت استان مربوط اعلام نموده و رونوشت آن را نیز به ستاد انتخابات کشور ارسال نماید .

تبصره ۵ - هیأت نظارت استان با هماهنگی استاندار حداکثر ظرف بیست و چهار (۲۴) ساعت پس از اعلام فرماندار یا بخشدار ، از معتمدان واجد شرایط به تعداد لازم اعلام شده توسط فرماندار و بخشدار و یا هیأت نظارت مربوط ، برای تأمین کسری ، انتخاب و بلافاصله اسامی آنان را برای دعوت از معتمدان به فرماندار و بخشدار ذی ربط اعلام می نماید .

تبصره ۶ - چنانچه در پایان روز پنجم ، هیأت نظارت استان و استاندار موفق به انتخاب و تأمین کسری سایر معتمدان مورد نیاز نشوند ، بلافاصله مراتب توسط استاندار به ستاد انتخابات کشور و توسط هیأت نظارت استان به هیأت مرکزی نظارت منعکس می شود .

ماده ۱۳ - در شهرستانها و بخشهایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده باشد ، فرماندار یا بخشدار در اجرای تبصره ذیل ماده (۳۱) قانون موظف است مراتب را به شورای ذی ربط اعلام و از عضو معرفی شده شورای اسلامی شهرستان یا بخش به عنوان یکی از نه (۹) نفر معتمدان برای شرکت در جلسات دعوت نماید .

ماده ۱۴ - فرمانداران و بخشداران موظف اند با رعایت مواد (۳۱) و (۳۲) قانون و تبصره های ذیل آنها از اعضای هیأت نظارت شورای نگهبان ، رئیس ثبت احوال و معتمدانی که مورد تأیید قرار گرفته اند ، به منظور انتخاب نه (۹) نفر معتمدان اصلی و پنج (۵) نفر معتمدان علی البدل هیأت اجرائی دعوت به عمل آورند .

تبصره - فرماندارانی که انتخابات اقلیتهای دینی را برگزار می نمایند موظف اند برای تعیین معتمدان هیأت اجرائی اقلیتها از سی (۳۰) نفر معتمدان همان اقلیت دعوت نمایند .

ماده ۱۵ - فرمانداران و بخشداران ظرف دو (۲) روز از تاریخ ارسال دعوتنامه ، جلسه انتخاب معتمدان هیأت اجرائی را با حضور اعضای هیأت نظارت شورای نگهبان و رئیس ثبت احوال تشکیل داده و پس از حضور حداقل بیست (۲۰) نفر از معتمدان دعوت شده ، رسمیت جلسه را اعلام می نمایند ، سپس معتمدان حاضر در جلسه از بین خود نه (۹) نفر را به عنوان معتمدان اصلی (در شهرستانها و بخشهایی که دارای شوراهای اسلامی شهرستان یا بخش می باشند ، هشت (۸) نفر) و پنج (۵) نفر را به عنوان معتمدان علی البدل هیأت اجرائی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می نمایند . تبصره ۱ - چنانچه کار انتخاب و تأیید معتمدان هیأت اجرائی در چهار روز اول از صدور دستور شروع انتخابات پایان نیابد و موکول به تصمیم هیأت نظارت استان و استاندار در روز پنجم شود ، جلسه انتخاب معتمدان اصلی و علی البدل هیأت اجرائی به جای دو (۲) روز ظرف یک (۱) روز از ارسال دعوت نامه تشکیل خواهد شد .

تبصره ۲ - عضو معرفی شده شورای اسلامی شهرستان یا بخش موظف به شرکت در تمامی جلسات هیأت اجرائی است و همچون سایر اعضای هیأت دارای حق رأی در تصمیم گیریها می باشد .

ماده ۱۶ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از انتخاب معتمدان اصلی و علی البدل هیأت اجرائی ، مراتب را به ستاد انتخابات کشور اعلام نمایند .

ماده ۱۷ - فرمانداران و بخشداران حوزه های فرعی موظف اند بلافاصله پس از انتخاب معتمدان اصلی و علی البدل هیأت اجرائی فرعی ، مراتب را به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه اعلام نمایند .

ماده ۱۸ - جلسات هیأتهای اجرائی مرکز حوزه انتخابیه و حوزه های فرعی در محل فرمانداری یا بخشداری مربوط تشکیل می شود .

ماده ۱۹ - در بخشهای مرکزی شهرستان ها ، هیأت اجرائی تشکیل نمی شود و امور انتخابات در بخش مرکزی برابر ماده (۴۳) قانون به عهده هیأت اجرائی شهرستان میباشد .

ماده ۲۰ - در مراکز حوزه های انتخابیه که اداره ثبت مستقل وجود ندارد ، فردی که ریاست امور ثبت احوال مرکز مزبور را دارد ، عضو هیأت اجرائی موضوع ماده (۳۱) قانون خواهد بود .

تبصره - چنانچه در حوزه های فرعی رئیس ثبت احوال وجود نداشته باشد ، نماینده ای از رده تشکیلاتی بالاتر از آن برای عضویت در هیأت اجرایی معرفی می شود .

فصل سوم : اعلام داوطلبی و بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان و انتشار اسامی نامزدها

ماده ۲۱ - داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی براساس ماده (۴۵) قانون و تبصره های (۱) و (۲) آن ظرف مهلت مقرر قانونی به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه و یا وزارت کشور و در خارج از کشور به سفارتخانه ها ، کنسولگری ها ، نمایندگیهای سیاسی جمهوری اسلامی ایران مراجعه و ضمن ارائه اصل شناسنامه عکس دار خود و تسلیم ده (۱۰) قطعه عکس ۳×۴ جدید و سه نسخه تصویر کلیه صفحات شناسنامه ، اصل و تصویر آخرین مدرک تحصیلی معتبر و اصل و تصویر برگ پایان خدمت وظیفه عمومی و یا مدرکی معتبر دال بر روشن بودن وضعیت مشمولیت خدمت وظیفه عمومی ، پرسشنامه اعلام داوطلبی را دریافت و در حضور فرماندار یا بخشدار یا مسئول ثبت نام در وزارت کشور ، سفارتخانه ، کنسولگری یا نمایندگی سیاسی آن را تکمیل و تسلیم می نمایند و ضمن اخذ رسید تصویر مدارک لازم برای ثبت نام ، آمادگی خود را برای شرکت در انتخابات اعلام می دارند .

تبصره ۱ - فرمانداران و بخشداران مکلفند در اجرای ماده (۴۵) قانون بلافاصله پس از اعلام وزارت کشور، تاریخ شروع و خاتمه ثبت نام از داوطلبان و شرایط انتخاب شوندهگان و مدارک مورد نیاز را با وسایلی مقتضی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

تبصره ۲ - وزارت کشور موظف است بلافاصله مدارک داوطلبانی را که در وزارت کشور ثبت نام نموده اند، به فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه مربوط ارسال و در پایان همان روز اسامی و مشخصات آنان را نیز به حوزه انتخابیه اعلام نماید.

تبصره ۳ - وزارت امور خارجه موظف است ترتیبات لازم به منظور تسریع در اجرای تبصره (۱) ذیل ماده (۴۵) قانون را به نحوی فراهم نماید تا مفاد مندرج در پرسشنامه داوطلب در پایان هر روز به ستاد انتخابات کشور اعلام گردد.

تبصره ۴ - اسامی و مدارک داوطلبان ثبت نام شده در خارج از کشور بلافاصله پس از وصول، توسط وزارت کشور به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه اعلام و ارسال خواهد شد.

ماده ۲۲ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند در مدت تعیین شده نسبت به قبول برگ اعلام داوطلبی اقدام نمایند و باید توجه داشته باشند که بعد از پایان روز هفتم هیچ گونه تقاضای اعلام داوطلبی را نپذیرند.

ماده ۲۳ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند در پایان هر روز فهرست اسامی و مشخصات داوطلبان ثبت نام شده همان روز و نیز در پایان مهلت قانونی ثبت نام، مشخصات کلیه داوطلبان را یکجا و به ترتیب حروف الفبا به ستاد انتخابات کشور اعلام نمایند و همه روزه بلافاصله پس از ثبت نام، دو نسخه تصویر پرسشنامه اعلام داوطلبی و دو نسخه تصویر کلیه صفحات شناسنامه و سه قطعه عکس هر یک از داوطلبان را با سریعترین وسیله به ستاد انتخابات استان ارسال نمایند. وزارت کشور نیز موظف است تصویری از مشخصات کامل داوطلبان را روزانه به هیأت مرکزی نظارت اعلام نمایند.

تبصره ۱ - فرمانداران تهران و اصفهان فهرست اسامی و مشخصات داوطلبان هر یک از اقلیتهای دینی را نیز جداگانه به ستاد انتخابات کشور اعلام می نمایند.

تبصره ۲ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند در روزهایی که هیچ مراجعه کننده ای برای ثبت نام نداشتند، در پایان همان روز مراتب را به ستاد انتخابات کشور اعلام نمایند.

تبصره ۳ - به منظور پرهیز از هرگونه تأخیر در رسیدن مدارک مربوط به ثبت نام از داوطلبان به ستاد انتخابات کشور، ستاد انتخابات استانداری موظف است حتی المقدور روزانه مدارک مربوط به کلیه داوطلبان سطح استان را توسط پیک ویژه استانداری به ستاد انتخابات کشور تحویل نماید، در غیر این صورت تحویل مدارک مذکور به ستاد انتخابات کشور حداکثر ظرف یک روز پس از پایان مهلت ثبت نام از داوطلبان، الزامی است.

ماده ۲۴ - وزارت کشور در مورد صلاحیتهای داوطلبان به شرح مندرج در قانون، طبق فرمهایی که در چهارچوب قانون تنظیم خواهد نمود، مراتب را از مراجع مذکور در ماده (۴۸) قانون در چهارچوب وظایف آنها استعلام می نماید.

ماده ۲۵ - دلایل و مدارک معتبر مربوط به غیرقانونی بودن احزاب، سازمانها و گروههای موضوع بند (۳) ماده (۳۰) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی باید توسط مقامات صالحه به مراجع اجرائی و نظارتی ارسال شود.

ماده ۲۶ - وابستگان تشکیلاتی و هواداران (موضوع بند (۳) ماده (۳۰) قانون) و کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثری داشته اند، (موضوع بند (۱) ماده (۳۰) قانون) و نیز سایر موارد موضوع بند (۱۰) ماده (۳۰) قانون، براساس مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف یا اعلام مراکز مسئول.

ماده ۲۷ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند پس از انقضای مهلت ثبت نام ضمن دعوت از اعضای هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه به منظور رسیدگی به صلاحیت داوطلبان، تشکیل جلسه داده و با توجه به نتایج به دست آمده از بررسیهای لازم در محل و با استفاده از نتایج اعلام شده توسط وزارت کشور، نامزدهای واجد شرایط را حداکثر ظرف ده (۱۰) روز تعیین و مراتب را صورت جلسه و نتایج را به هیأتهای نظارت اعلام نمایند.

تبصره ۱ - به منظور جلوگیری از وقفه در امر رسیدگی به صلاحیت داوطلبان و اتمام کار در موعد مقرر، ضروری است هیأتهای اجرائی از روز اول ثبت نام مقدمات این کار را فراهم نمایند.

تبصره ۲ - چنانچه هیأت اجرائی بعضی از داوطلبان را براساس نتایج به دست آمده از بررسیهای لازم در محل و با استفاده از نتایج اعلام شده توسط وزارت کشور و با رعایت شرایط مقرر در مواد (۲۸)، (۲۹) و (۳۰) قانون واجد صلاحیت نداند و در نتیجه صلاحیت آنان را رد کند، موظف است مراتب را با ذکر اسناد و مدارک مذکور و اشاره به مواد قانونی و بندها و تبصره های آنها در صورت جلسه درج نماید.

تبصره ۳ - رد صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی در مورد شرط اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باید مستند به قانون و براساس مدارک و اسناد معتبر باشد که مطابق مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف، توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرائی و نظارتی ارسال شده است.

تبصره ۴ - مناط ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه، اظهار، اعلام یا هر طریق دیگری است که به صورت مستند توسط داوطلب اظهار شده باشد.

ماده ۲۸ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از دریافت صورت جلسه رسیدگی به صلاحیت داوطلبان، نتیجه آنرا به هیأت نظارت استان و ستاد انتخابات کشور اعلام و یک نسخه از صورت جلسه را به ضمیمه اسناد و مدارک به هیأت نظارت استان و یک نسخه از آن را به ستاد انتخابات کشور با سریعترین وسیله ارسال نمایند.

تبصره ۱ - فرمانداران و بخشداران به منظور تسریع در کار می توانند ضمن ارسال متن صورت جلسه مذکور توسط نمابر، اصل مدارک را برای ارسال به وزارت کشور تحویل ستاد انتخابات استان بدهند.

تبصره ۲ - ستاد انتخابات استان موظف است ترتیبی اتخاذ نمایند تا حداکثر یک روز پس از اتمام کار بررسی صلاحیت داوطلبان در هیأت های اجرائی، صورت جلسات مربوطه توسط پیک ویژه در اختیار ستاد انتخابات کشور قرار گیرد.

ماده ۲۹ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه مکلف اند علت رد صلاحیت داوطلبان را با ذکر مواد قانونی مورد استناد، به صورت کتبی و محرمانه به داوطلب ذی ربط ابلاغ نمایند.

تبصره ۱ - در صورت درخواست داوطلب، باید دلایل و مدارک رد صلاحیت وی نیز توسط مرجع رسیدگی کننده با لحاظ مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام به اطلاع وی رسانده شود.

تبصره ۲ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه باید به گونه ای برنامه ریزی نمایند که نتیجه رد صلاحیت داوطلبان در موعد مقرر و بدون تأخیر به دست داوطلبان ذی ربط یا نماینده وی به آدرسی که اعلام نموده است، برسد.

ماده ۳۰ - داوطلبانی که صلاحیتشان در هیأت اجرائی رد شده است می توانند به استناد تبصره ذیل ماده (۵۱) قانون ظرف چهار (۴) روز از ابلاغ مراتب رد صلاحیت، شکایت خود را مستدلاً به هیأت نظارت استان مربوط اعلام نمایند و در صورت تمایل حسب مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص لزوم رسیدگی دقیق به شکایت داوطلبان رد صلاحیت شده، توضیحات و دفاعیات خود را حضوری به سمع اعضای هیأت نظارت استان و هیأت مرکزی نظارت برسانند و هیأت های نظارت موظف به رسیدگی می باشند.

ماده ۳۱ - هیأت های نظارت استان ها در اجرای ماده (۵۲) قانون، ظرف مدت هفت (۷) روز به شکایات دریافتی از داوطلبان رد صلاحیت شده در هیأت اجرائی رسیدگی و نتیجه را صورت جلسه می نمایند.

تبصره ۱ - چنانچه هیأت های نظارت استان ها پیشنهاد رد صلاحیت بعضی از داوطلبان را داشته باشند که از نظر هیأت اجرائی واجد صلاحیت های قانونی شناخته شده بودند، مکلف اند علت رد صلاحیت را با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل و مدارک مربوط، با رعایت قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف، در صورت جلسه درج نمایند.

تبصره ۲ - هیأت های نظارت استان ها به منظور تسریع در کار می توانند بلافاصله پس از دریافت صورت جلسات از حوزه های انتخابیه مربوط، مقدمات رسیدگی به صلاحیت داوطلبان را آغاز نمایند.

تبصره ۳ - هیأت های نظارت استانها موظف اند بلافاصله نتایج رسیدگی به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده و همچنین اظهار نظر خود در خصوص داوطلبانی که توسط هیأت اجرائی واجد شرایط قانونی تشخیص داده شده اند را که

باید با رعایت قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف صورت گیرد با سریعترین وسیله به هیأت مرکزی نظارت ارسال نمایند .

ماده ۳۲ - هیأت‌های نظارت استانها بلافاصله پس از اعلام مراتب به هیأت مرکزی نظارت ، موظف اند در خصوص دریافت نظریه هیأت مرکزی نظارت ، پیگیری لازم به عمل آورند و پس از کسب نظریه هیأت مرکزی نظارت ، مراتب را در اجرای تبصره (۱) ماده (۵۲) قانون صورت جلسه کرده و بلافاصله یک نسخه آن را به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه ذی ربط ارسال نمایند .

تبصره - هیأت‌های نظارت استانها باید به گونه ای برنامه ریزی و اقدام نمایند که حداکثر در پایان مهلت هفت (۷) روزه رسیدگی به شکایات داوطلبانی که صلاحیتشان در هیأت اجرائی رد شده است ، رسیدگی نمایند .

ماده ۳۳ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند حداکثر ظرف مدت بیست و چهار (۲۴) ساعت پس از وصول صورت جلسه رسیدگی به شکایات داوطلبانی که صلاحیتشان در هیأت اجرائی رد شده است و همچنین اظهار نظر در خصوص سایر داوطلبان از هیأت نظارت استان ، ابتدا بلافاصله مراتب رد صلاحیت داوطلبان را با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل و مدارک مربوط با لحاظ مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام به داوطلبان ذی ربط ابلاغ و سپس متن صورت جلسه مذکور را به ستاد انتخابات کشور اعلام نمایند . تأیید صلاحیت نیز به داوطلبان ذی ربط ابلاغ خواهد شد .

ماده ۳۴ - کلیه داوطلبانی که صلاحیت ایشان در هیأت اجرائی تأیید می شود ولی هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات نظر به رد صلاحیت آنان دارد و همچنین کلیه داوطلبانی که صلاحیت ایشان توسط هیأت اجرائی رد می شود و این رد صلاحیت مورد تأیید هیأت مرکزی نظارت نیز قرار گرفته است ، در اجرای تبصره های (۲) و (۳) ماده (۵۲) قانون می توانند اعتراض خود را ظرف مدت بیست و چهار (۲۴) ساعت پس از ابلاغ مراتب رد صلاحیت ، به عنوان شورای نگهبان به صورت مستقیم یا از طریق هیأت نظارت استان اعلام نمایند .

تبصره - داوطلبانی که صلاحیت آنان در هیأت اجرائی تأیید شده است ، ولی هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات براساس شرایط قانونی و مستند به دلایل و مدارک معتبر و با توجه به قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف ، صلاحیت ایشان را در ابتدا رد کرده است ، می توانند علاوه بر اعتراض کتبی حوضراً توضیحات و دفاعیات خود را به سمع اعضای شورای نگهبان نیز برسانند .

ماده ۳۵ - ستاد انتخابات کشور موظف است پس از دریافت نظریه شورای نگهبان در خصوص تأیید یا رد صلاحیت کلیه داوطلبان سراسر کشور ، حداکثر ظرف مدت یک روز مراتب را حسب مورد به هر یک از مراکز حوزه های انتخابیه ذی ربط ابلاغ نماید .

تبصره ۱ - چنانچه نظر شورای نگهبان مبنی بر رد صلاحیت داوطلبانی باشد که صلاحیت ایشان در مراحل قبلی (در هیأت اجرائی و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات) تأیید شده است ، مراتب رد صلاحیت با ذکر مواد قانونی مورد استناد و با توجه به قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف ، به ستاد انتخابات کشور اعلام می گردد تا ستاد انتخابات کشور از طریق مرکز حوزه انتخابیه مراتب را به داوطلب ذی ربط ابلاغ نماید .

تبصره ۲ - داوطلبان مشمول تبصره (۱) این ماده می توانند حداکثر ظرف سه (۳) روز از تاریخ ابلاغ مراتب رد صلاحیت ، از شورای نگهبان با ادای توضیحات و دفاعیات لازم درخواست رسیدگی مجدد نمایند .

تبصره ۳ - شورای نگهبان ظرف حداکثر هفت (۷) روز از دریافت هر یک از درخواستهای رسیدگی مجدد به رد صلاحیت داوطلبان ، به درخواست رسیدگی و نتیجه را به ستاد انتخابات کشور اعلام می نماید .

ماده ۳۶ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند پس از دریافت نظریه شورای نگهبان در خصوص رسیدگی مجدد به درخواست داوطلبان رد صلاحیت شده از ستاد انتخابات کشور ، ضمن ابلاغ نظر شورای نگهبان در خصوص رد صلاحیت کلیه داوطلبان رد صلاحیت شده به داوطلبان ذی ربط ، حداکثر ظرف یک (۱) روز آگهی اسامی نامزدهای تأیید شده توسط هیأت مرکزی نظارت و یا شورای نگهبان را در سراسر حوزه انتخابیه منتشر نمایند .

تبصره ۱ - در اجرای تبصره (۲) مکرر ذیل ماده (۲۰) قانون برای جلوگیری از تضییع حقوق داوطلبان نمایندگی، چنانچه به تشخیص هیأت اجرائی یا نظارت مرکز حوزه انتخابیه، نامزدی در حوزه انتخابیه برای عامه مردم ناشناخته و گمنام باشد ولی نام خانوادگی و یا نام و نام خانوادگی او مشابه نام خانوادگی و یا نام یا نام خانوادگی یکی از داوطلبان سرشناس و معروف آن حوزه باشد، هیأت های اجرائی و نظارت مربوط موظفند با هماهنگی یکدیگر مشخصه ای را برای وی تعیین و مراتب را برای قید در تبلیغات انتخاباتی به داوطلب ذی ربط و درج در آگهی انتشار اسامی نامزدها به فرماندار / بخشدار مرکز حوزه انتخابیه اعلام نمایند.

تبصره ۲ - چنانچه داوطلب به غیر از نام و نام خانوادگی مندرج در شناسنامه به نام دیگری نیز مشهور باشد که آن را در پرسشنامه اعلام داوطلبی قید کرده است و مورد تأیید هیأت اجرائی نیز باشد، فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است آن نام را نیز در آگهی اسامی نامزدها قید نماید. ملاک احتساب رأی به هر یک از نامزدها، نام خانوادگی یا اشتها آنان که در آگهی اسامی نامزدها آمده است، می باشد و در صورت تشابه اسمی، تبصره (۲) ذیل ماده (۲۰) قانون اجرا خواهد شد.

ماده ۳۷ - فرمانداران تهران و اصفهان موظف اند پس از دریافت نظریه شورای نگهبان در خصوص صلاحیت داوطلبان از وزارت کشور، ضمن ابلاغ نظر شورای نگهبان در خصوص رد صلاحیت به داوطلبان ذی ربط حداکثر ظرف یک (۱) روز آگهی اسامی کلیه نامزدهای انتخابی اقلیتهای دینی تأیید شده توسط هیأت مرکزی و یا شورای نگهبان را به تفکیک هر یک از اقلیتهای دینی با رعایت تبصره ذیل ماده (۳۶) آئین نامه در مرکز حوزه انتخابیه منتشر نمایند و سپس به منظور جلوگیری از وقفه در انتشار آگهی در حوزه های فرعی، اسامی نامزدهای انتخابات را با سریعترین وسیله مخابراتی به فرمانداریها و بخشداریهای حوزه های فرعی انتخابات اقلیتهای دینی اعلام کنند تا فرمانداران و بخشداران مذکور راساً و به طور جداگانه برای هر یک از اقلیتهای دینی، نسبت به چاپ و انتشار آگهی اقدام نمایند.

ماده ۳۸ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از انتشار آگهی اسامی نامزدهای انتخاباتی، یک نسخه از آن را به هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه و دو نسخه به ستاد انتخابات کشور و یک نسخه به هیأت نظارت استان ارسال نمایند.

فصل چهارم : تبلیغات

ماده ۳۹ - از زمان ثبت نام داوطلبان تا هنگام شروع تبلیغات رسمی، انجام هرگونه فعالیت تبلیغاتی تحت عنوان نامزد نمایندگی مجلس ممنوع می باشد.

ماده ۴۰ - تبلیغات انتخاباتی نامزدهای نمایندگی هشت (۸) روز قبل از روز اخذ رأی آغاز می شود و دقیقاً بیست و چهار (۲۴) ساعت قبل از شروع اخذ رأی پایان می پذیرد.

ماده ۴۱ - چنانچه نامزدهای انتخاباتی بخواهند در آثار تبلیغاتی از اعلام نظر شخصیتها در تأیید خود استفاده کنند، لازم است اولاً اعلام نظر شخصیتها بدون ذکر عنوان و مسئولیت باشد، ثانیاً مدرک کتبی امضا شده ایشان، تسلیم هیأت اجرائی شده باشد.

ماده ۴۲ - پس از اعلام حمایت گروهها و مجامع و اقشار مختلف به نامزد مورد نظر، وی می تواند حمایت آنان را در آثار تبلیغاتی مجاز خود درج و منتشر نماید.

ماده ۴۳ - نصب هرگونه تابلو که نشان دهنده مکان ستاد تبلیغات انتخاباتی نامزدها باشد، بلامانع است.

ماده ۴۴ - عکس برای تراکت، زندگی نامه و جزوه در صورت رعایت موارد زیر، نوع و محدودیت خاص دیگر نداشته و رنگی یا غیر رنگی بودن کاغذ یا نوشته آثار تبلیغاتی مجاز بلامانع است. مقصود از تراکت، هر نوع مطلب و عکس مجاز تبلیغاتی است که در قطع حداکثر ۱۵ × ۲۰ سانتی متر از کاغذ یا مقوا چاپ و منتشر می گردد. زندگی نامه و جزوه نیز هر نوع مطلب و عکس مجاز تبلیغاتی است که به صورت دفتر یا کتاب منتشر شده و اندازه صفحات آن نباید از ۱۵ × ۲۰ سانتی متر تجاوز نماید.

ماده ۴۵ - این ماده حذف گردید.

ماده ۴۶ - نصب هرگونه آثار تبلیغاتی به صورت پلاکارد توسط اقشار ، گروهها و احزاب و جمعیتها به شرطی مجاز است که فقط در جهت تشویق و ترغیب شرکت مردم در انتخابات باشد و ذکر از اسامی نامزد یا نامزدهای خاصی نداشته باشد .
ماده ۴۷ - نامزدهای انتخاباتی می توانند با استفاده از آثار تبلیغاتی مجاز به صورت مشترک نیز تبلیغات انتخاباتی داشته باشند .

ماده ۴۸ - نصب و استفاده از بلندگو صرفاً در محل ستاد تبلیغاتی نامزدها و محل سخنرانی ایشان مجاز است .
استفاده از بلندگو در خارج از محیط سخنرانی و ستاد تبلیغاتی ممنوع می باشد .

ماده ۴۹ - اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی موظف اند قبل از شروع اخذ رأی ، هرگونه آگهی و آثار تبلیغاتی نامزدها را از محل شعب ثبت نام امحا نمایند و ترتیبی اتخاذ کنند که در طول ساعات رأی گیری نیز محل اخذ رأی عاری از هرگونه آثار تبلیغاتی نامزدها باشد .

ماده ۵۰ - تشکیلات ستادهای تبلیغات انتخاباتی تنها در مراکز بخشها (اعم از اینکه مرکز بخش ، شهر یا روستا باشد) شهرها و شهرستانها مجاز بوده و در شهرهای بزرگ در هر منطقه شهرداری می توان یک محل به عنوان ستاد تبلیغاتی دایر کرد . قبل از تشکیل ستاد لازم است محل ستاد و نام مسئول آن به فرمانداری یا بخشداری اعلام گردد .
ماده ۵۱ - نامزدهای نمایندگی باید طرفداران خود را به نحو مقتضی توجیه نمایند تا از پاره کردن یا محو آثار تبلیغاتی سایر نامزدها خودداری کنند و برعلیه دیگر نامزدهای انتخاباتی به هیچ طریقی تبلیغ ننمایند .
ماده ۵۲ - شهرداریها می توانند با استفاده از امکانات محلی ، مکانهای مناسبی را برای الصاق و یا ارائه آثار تبلیغاتی نامزدها تعیین نمایند .

ماده ۵۳ - فرمانداران و بخشداران موظف اند از طریق نیروی انتظامی ، شهرداری و سایر مراجع محلی نسبت به امحای آثار تبلیغاتی که در محلهای ممنوع نصب شده اند ، اقدام نمایند .

فصل پنجم : تعیین محل شعب ثبت نام و اخذ رأی و اعضای شعب

ماده ۵۴ - بلافاصله پس از انتخاب معتمدان اصلی و علی البدل و تشکیل هیأت اجرائی ، هیأتهای اجرائی حوزه های فرعی موظف اند در اجرای ماده (۳۶) قانون به منظور تعیین تعداد و محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی تشکیل جلسه داده و مراتب را صورت جلسه نموده به وسیله فرماندار یا بخشدار حوزه فرعی به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه اعلام دارند .

ماده ۵۵ - هیأتهای اجرائی مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند پس از دریافت صورت جلسات تعیین شعب ثبت نام و اخذ رأی حوزه های فرعی ضمن بررسی و تصویب آنها ، شعب ثبت نام و اخذ رأی مرکز حوزه انتخابیه را نیز تعیین و مراتب را صورت جلسه نمایند .

تبصره ۱ - استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی در محل ابنیه تاریخی ممنوع می باشد .

تبصره ۲ - غیر از موارد استثنا شده در تبصره (۲) ماده (۴۰) قانون ، تعداد و محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی مرحله دوم انتخابات ، همان تعداد و محل استقرار شعب در مرحله اول می باشد و هرگونه تغییری در این خصوص ممنوع است .

تبصره ۳ - استثنائاً در انتخابات سراسری ششمین دوره مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه (تهران ، ری ، شمیرانات و اسلامشهر) تعداد شعب ثبت نام و اخذ رأی مرحله دوم انتخابات با در نظر گرفتن پراکندگی حوزه انتخابیه می تواند با نظر هیأت های اجرائی و نظارت حداکثر به میزان یک سوم تعداد شعب مرحله اول کاهش داده شود .

ماده ۵۶ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه به محض وصول صورتجلسه تعیین شعب ثبت نام و اخذ رأی از هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه نسبت به انتشار آگهی انتخابات به ترتیبی اقدام می نمایند که موعد مقرر قانونی در ماده (۳۸) قانون دقیقاً رعایت شده و نه (۹) روز قبل از روز اخذ رأی آگهی انتخابات در سراسر حوزه انتخابیه منتشر شده باشد .

تبصره - فرمانداران تهران و اصفهان به عنوان فرمانداران مراکز حوزه های انتخابیه اقلیتهای دینی می توانند وظیفه انتشار آگهی انتخابات را به فرمانداران و بخشداران حوزه های فرعی اقلیتهای دینی محول نمایند .

ماده ۵۷ - فرمانداران و بخشداران برای الصاق آگهی انتخابات در معابر عمومی و گذرگاهها در سراسر حوزه انتخابیه با استفاده از امکانات نیروی انتظامی و شهرداریها و سایر منابع محلی اقدام خواهند نمود .

ماده ۵۸ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند در اجرای ماده (۳۹) قانون سه نسخه از آگهی های منتشر شده را به ستاد انتخابات کشور و برای پیش بینی های لازم در سطح استان یک نسخه به ستاد انتخابات استانداری ارسال دارند ، ستاد انتخابات کشور یک نسخه از این آگهی ها را به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ارسال می نماید .

ماده ۵۹ - هیأت های اجرائی مراکز حوزه های انتخابیه و حوزه های فرعی موظف اند در اجرای ماده (۴۰) قانون نسبت به تنظیم صورت جلسه تعیین اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی اقدام نمایند . در شعب پرتراکم به تشخیص هیأت اجرائی می توان به جای پنج (۵) نفر ، هفت (۷) نفر را به عنوان عضو شعبه تعیین کرد .

تبصره ۱ - براساس تبصره (۴) ذیل ماده (۳۲) قانون باید از عضویت کسانی که در انتخابات قبل مرتکب تخلف شده باشند ، در شعب اخذ رأی خودداری گردد .

تبصره ۲ - به استناد ماده (۳۳) قانون ، اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نباید در حوزه انتخابیه با داوطلبان انتخابات خویشتاوندی نسبی یا سببی داشته باشند .

ماده ۶۰ - فرمانداران و بخشداران موظف اند با توجه به صورت جلسه هیأت اجرائی مبنی بر تعیین اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نسبت به صدور ابلاغ آنان اقدام و از ایشان برای تحویل گرفتن صندوق ، لوازم و مدارک ثبت نام و اخذ رأی دعوت به عمل آورند .

ماده ۶۱ - فرمانداران و بخشداران پس از دعوت و حضور اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی در جلسه توجیهی ضمن آموزشهای لازم درباره برنامه و روش ثبت نام و اخذ رأی و قرائت آراء ، ترتیبی اتخاذ خواهند نمود که یک روز قبل از روز اخذ رأی اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی به محل شعب اعزام شوند و با انتخاب هیأت رئیسه ، محل شعبه را آماده برای اخذ رأی نمایند .

ماده ۶۲ - فرمانداران و بخشداران موظف اند به گونه ای برنامه ریزی نمایند که در مناطق دورافتاده و صعب العبور حتی الامکان یک روز قبل از روز اخذ رأی تعرفه و برگهای رأی و مهر انتخابات و سایر وسایل و لوازم انتخاباتی در اختیار اعضای شعبه قرار گیرد . تحویل موارد فوق به اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی در شهرها باید در همان روز اخذ رأی و چند ساعت قبل از آغاز رأی گیری انجام شود .

ماده ۶۳ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند در اجرای ماده (۴۱) قانون نسبت به صدور حکم نماینده فرماندار یا بخشدار اقدام نمایند .

تبصره ۱ - فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه می تواند اختیار تعیین نماینده را به فرماندار یا بخشدار حوزه های فرعی تفویض نماید .

تبصره ۲ - فرمانداران و بخشداران موظف اند حداقل پنج (۵) روز قبل از روز اخذ رأی ، وظایف نمایندگان فرماندار یا بخشدار را به نحو مقتضی به نامبردگان یادآوری کنند و آموزش لازم را به آنان بدهند .

تبصره ۳ - فرمانداران و بخشداران برای تعیین نماینده خود در شعب ثبت نام و اخذ رأی حتی الامکان از کارمندان فرمانداری یا بخشداری و یا سایر ادارات دولتی استفاده خواهند کرد .

تبصره ۴ - در صورت تعیین و معرفی کتبی ناظر برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی حوزه انتخابیه از طرف هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه ، فرمانداران و بخشداران موظف اند نسبت به اعزام آنان به محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی در معیت سایر اعضا اقدام نمایند .

ماده ۶۴ - فرمانداران و بخشداران موظف اند برای حفاظت شعب ثبت نام و اخذ رأی با همکاری نیروی انتظامی محل به تعداد لازم از مأموران انتخاب و ضمن صدور ابلاغ نامبردگان ، آنان را در معیت اعضاء شعبه و نماینده فرماندار یا بخشدار به محل اعزام نمایند .

تبصره - نیروی انتظامی می تواند در صورت نیاز با تصویب شورای تأمین ذی ربط از نیروهای نظامی نیز برای حفاظت از شعب ثبت نام و اخذ رأی استفاده نمایند .

فصل ششم : ثبت نام ، اخذ رأی و قرائت و شمارش آراء

ماده ۶۵ - برنامه ثبت نام ، اخذ رأی و قرائت و شمارش آراء : اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک ساعت قبل از وقت مقرر در محل شعبه حاضر شده ابتدا نسبت به ثبت اسامی هیأت رئیسه در صدر فرم صورت جلسه نتیجه اخذ رأی شعبه اقدام و آنرا امضاء و سپس صندوق اخذ رأی را باید در حضور نماینده هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه و نماینده فرماندار یا بخشدار و بازرس وزارت کشور (چنانچه نمایندگان فرماندار یا بخشدار و بازرس وزارت کشور حضور داشته باشند) باز و پس از حصول اطمینان از خالی بودن صندوق آن را لفاف و با مهر شعبه ثبت نام و اخذ رأی و همچنین مهر هیأت نظارت بر انتخابات حوزه انتخابیه لاک و مهر می نمایند . ضمناً در صورتی که صندوق اخذ رأی به گونه ای طراحی و ساخته شده باشد که نیازی به لفاف نداشته باشد فقط محل یا محل های تعیین شده بر روی صندوق رأی ، پس از بستن آن در مراحل مختلف برنامه اخذ رأی و محل شکاف صندوق برای انداختن رأی در پایان برنامه ، با مهر انتخابات و مهر هیأت نظارت لاک و مهر خواهد شد و برنامه اخذ رأی و قرائت آراء را در (۶) مرحله به شرح زیر انجام می دهند :

اول - مرحله مراجعه رأی دهندگان

دوم - مرحله کنترل

سوم - مرحله ثبت نام

چهارم - مرحله اخذ رأی

پنجم - مرحله قرائت و شمارش آراء

ششم - مرحله تنظیم و تکمیل صورت جلسه

اول - مرحله مراجعه رأی دهندگان :

۱- اعضای شعبه باید کوشش نمایند محل اخذ رأی حتی الامکان در محوطه و مکانی مستقر باشد که یک درب برای ورود و یک درب برای خروج رأی دهندگان داشته باشد .

۲- کلیه رأی دهندگان حتی افرادی که در زندانها ، پادگانها ، بیمارستانها و نظایر اینها به سر می برند ، با در دست داشتن اصل شناسنامه خود در محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی حضور یافته و به ترتیب به منظور ثبت نام و دادن رأی وارد محوطه اخذ رأی می شوند .

دوم - مرحله کنترل :

کنترل در دو مرحله انجام می شود :

الف - نماینده فرماندار یا بخشدار یا رئیس شعبه یا هر یک از منشی های شعبه ثبت نام و اخذ رأی با ملاحظه شناسنامه رأی دهنده موارد زیر را مورد توجه قرار می دهند :

۱- شناسنامه به مهر انتخابات جاری مجلس شورای اسلامی ممهور نشده باشد .

۲- شناسنامه متعلق به شخص مراجعه کننده بوده و صاحب آن در روز اخذ رأی (۱۸) سال تمام داشته باشد .

ب - نماینده فرماندار یا بخشدار یا رئیس شعبه و یا هر یک از منشی ها انگشت سبابه دست راست رأی دهنده را مشاهده می نماید تا آلوده به رنگ جوهر استامپ که نشانه دادن رأی در شعبه دیگر است ، نباشد . چنانچه مراجعه کننده دارای شناسنامه ای باشد که ممهور به مهر انتخابات جاری مجلس شورای اسلامی در روز اخذ رأی بوده و دلالت بر دادن

رأی در شعبه دیگری نماید یا در انگشت سبابه او اثر جوهر استامپ شعبه اخذ رأی دیگری مشاهده شود ، با دستور نماینده فرماندار یا بخشدار از رأی دادن وی جلوگیری به عمل آید .

سوم - مرحله ثبت نام :

۱- پس از انجام مرحله کنترل و حصول اطمینان از اینکه شناسنامه متعلق به مراجعه کننده است و واجد شرایط رأی دادن می باشد یک نفر از منشی ها براساس مندرجات شناسنامه رأی دهنده و در صورت لزوم پرسش از وی نسبت به ثبت مشخصات و اطلاعات لازم از رأی دهنده روی برگ تعرفه اقدام و پس از اخذ اثر انگشت وی روی برگ تعرفه ، آنرا با قید تاریخ ، با مهر انتخابات مجلس شورای اسلامی ممهور و امضاء می نماید .

۲- متصدی ثبت نام ، شناسنامه رأی دهنده را در محل تعیین شده به مهر انتخابات ممهور و به وی تحویل می نماید .
۳- وزارت کشور می تواند به منظور گردآوری آمار و اطلاعات مربوط به رأی دهندگان از قبیل جنس ، سن و ... فرمهای جداگانه ای تهیه نماید . نماینده فرماندار - بخشدار یا یکی از اعضای شعبه موظفند فرمهای اطلاعات آماری را هنگام ثبت نام از رأی دهندگان تکمیل نمایند . این فرمها در پایان بدون آنکه در داخل صندوق اخذ رأی انداخته شود ، حسب مورد به بخشداری یا فرمانداری مربوط تحویل داده خواهد شد . نتایج این فرمها هیچگونه اعتبار و سندیت و تأثیری در روند محاسبه نتیجه آرای انتخابات نخواهد داشت .

چهارم - مرحله اخذ رأی :

۱- پس از ثبت نام رأی دهنده ، برگ رأی توسط متصدی ثبت نام و ناظر هیأت نظارت به مهر انتخابات و مهر هیأت نظارت ممهور و پس از جدا شدن به رأی دهنده تحویل می گردد . رأی دهنده پس از اخذ رأی ، نام و نام خانوادگی و سایر مشخصه های نامزد یا نامزدهای مورد نظر خود را بر روی آن می نویسد و در صورتی که نام و نام خانوادگی نامزدها قبلاً در برگ رأی چاپ شده باشد ، در مقابل اسم نامزد یا نامزدهای مورد نظر خود ، علامت می زند و پس از انداختن برگ رأی در صندوق اخذ رأی ، از درب خروجی شعبه خارج می گردد . بدیهی است تعرفه انتخاباتی و قسمت ویژه نظارت پس از ممهور شدن تحت نظر مشترک اعضای شعبه و ناظرین شورای نگهبان نگهداری خواهد شد .

۲- نماینده فرماندار یا بخشدار و اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی دادن و انتخاب نامزد یا نامزدها مخفی و به صورت کاملاً آزاد و بدون اعمال نفوذ شخص دیگری انجام گیرد و هیچ یک از اعضای شعب و نماینده فرماندار یا بخشدار و مأموران انتظامی و نماینده هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه و اصولاً کلیه افرادی که به نحوی از انحاء در شعبه وظیفه ای به عهده دارند ، حق نوشتن برگ رأی یا علامت زدن در مقابل نام نامزد یا نامزدها برای اشخاص را ندارند . در صورتی که برای نوشتن یا علامت زدن در مقابل نام نامزد یا نامزدهای مورد نظر بر روی برگ رأی نیاز به فرد دیگری باشد ، رأی دهنده باید از وجود افراد خارج از شعبه که مورد اعتماد وی هستند استفاده نماید و اعضای شعبه نیز کنترل نمایند تا عمل خلاف قانون انجام نگیرد .

۳- نماینده هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه در صورت مشاهده تخلف یا اعمال نفوذ موظف است مراتب را به اعضای شعبه و نماینده فرماندار یا بخشدار تذکر دهد و آنان ضمن بررسی موضوع باید فرد یا افراد خاطی را توسط مأموران انتظامی حاضر در شعبه جلب و مراتب را صورت جلسه نمایند و همراه خاطی تحویل مقامات قضائی دهند .

۴- نماینده فرماندار یا بخشدار و یا رئیس شعبه ثبت نام و اخذ رأی مراقبت خواهند نمود هیچ فرد مسلحی وارد شعبه اخذ رأی نشود . کنترل این امر توسط مأموران انتظامی در جلوی درب ورودی شعبه انجام میشود .

۵- به استناد تبصره ذیل ماده (۵۵) قانون به جز مسئولان و اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی ، ناظران شورای نگهبان ، بازرسان وزارت کشور و نمایندگان نامزدها ، حضور دیگر افراد در شعب ثبت نام و اخذ رأی ممنوع و جرم است و به جز مسئولان یاد شده افراد دیگر فقط می توانند به عنوان رأی دهنده در محل شعبه حضور یابند و بلافاصله پس از دادن رأی ، محل شعبه را ترک نمایند . رئیس شعبه یا نماینده فرماندار یا بخشدار با همکاری مأموران انتظامی موظف اند از حضور افراد غیر مسئول در محل شعبه جلوگیری به عمل آورند .

پنجم - مرحله قرائت و شمارش آرا :

یکم - شیوه دستی :

۱- اعضای شعبه پس از انقضای مدت اخذ رأی در صورت حصول اطمینان از اینکه کلیه مراجع کنندگان رأی خود را در صندوقهای رأی انداخته اند و دیگر کسی برای رأی دادن در محل شعبه حضور ندارد ، بلافاصله پس از شمارش تعرفه های مصرف شده و تعرفه و برگ رأی مصرف نشده باقی مانده ، مراتب را در صورت جلسه درج خواهند کرد .

۲- اعضای شعبه با حضور نماینده هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه و نماینده فرماندار یا بخشدار و بازرس وزارت کشور شمارش و قرائت آرا را آغاز می نمایند و موظف اند ترتیبی اتخاذ نمایند که کار قرائت و شمارش آرا همواره توسط حداقل دو نفر انجام شود تا در این باره مراقبتهای لازم به عمل آید .

تبصره ۱ - ترتیب شمارش و قرائت آرا به این صورت است که ابتدا رئیس یا نائب رئیس شعبه اخذ رأی با همکاری منشی ها تعداد تعرفه های مصرف شده ثبت مشخصات رأی دهنده را شمارش می کنند و ضمن تطبیق تعداد آن با تعداد قسمت‌های ویژه نظارت ، تعداد هر دو قسمت به تفکیک در صورت جلسه درج می گردد . سپس لاک و مهر صندوق اخذ رأی را باز کرده و تعداد آرای داخل صندوق را بدون آنکه خوانده شود برگ شماری و به شرح زیر اقدام می نمایند :

الف - چنانچه تعداد برگهای رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد قسمت‌های ویژه نظارت باشد ، به تعداد اضافی از مجموع برگ آرا بدون آنکه خوانده شود ، به قید قرعه برداشته و با رنگ قرمز ، جمله " باطل شد " بر روی آن قید و آن را باطل نموده و در صورت جلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورت جلسه می نمایند .

ب - چنانچه پس از اجرای قسمت (الف) ، باز هم تعداد آرای داخل صندوق نسبت به تعداد تعرفه های صادر شده یعنی قسمت ثبت مشخصات رأی دهنده بیشتر باشد ، به تعداد اضافی از مجموع برگهای آرا بدون آنکه خوانده شود ، به قید قرعه برداشته و با رنگ قرمز ، جمله " باطل شد " بر روی آن قید و آن را باطل نموده و در صورت جلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورت جلسه می نمایند .

ج - در هر حال چنانچه تعداد برگهای رأی داخل صندوق مساوی یا کمتر از تعداد قسمت ویژه نظارت یا تعرفه مصرف شده یعنی قسمت ثبت مشخصات رأی دهنده باشد ، اقدام خاصی صورت نمی گیرد و فقط تعداد برگهای رأی داخل صندوق در صورت جلسه درج می شود .

تبصره ۲ - پس از اینکه برگهای رأی به ترتیب مذکور در فوق شمارش شد ، قرائت آرا با رعایت مواد (۱۸) ، (۱۹) ، (۲۰) و (۲۱) قانون و بندها و تبصره های ذیل آنها و ماده (۲) قانون الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی - مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۳ انجام می شود .

دوم - شیوه بکارگیری دستگاههای شمارشگر رایانه ای :

۱- چنانچه با توافق وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت مقرر شده باشد که کار قرائت و شمارش آرا با دستگاههای شمارشگر رایانه ای انجام شود اعضای شعبه پس از انقضای مدت اخذ رأی و حصول اطمینان از اینکه کلیه مراجع کنندگان رأی خود را در صندوقهای رأی انداخته اند و دیگر کسی برای رأی دادن در محل شعبه حضور ندارد با حضور ناظر هیأت نظارت و نماینده فرماندار و بخشدار و بازرس وزارت کشور کار شمارش آراء را به شرح زیر انجام می دهند :

الف - ابتدا رئیس یا نائب رئیس شعبه اخذ رأی با همکاری منشی ها تعداد تعرفه های مصرف شده ثبت مشخصات رأی دهنده را شمارش می کنند و ضمن تطبیق تعداد آنها با تعداد قسمت‌های ویژه نظارت ، تعداد هر دو قسمت به تفکیک در صورت جلسه درج می گردد . سپس لاک و مهر صندوق اخذ رأی را باز کرده و تعداد آرای داخل صندوق را بدون آنکه خوانده شود برگ شماری و به شرح زیر اقدام می نمایند :

- ب - چنانچه تعداد برگهای رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد قسمتهای ویژه نظارت باشد ، به تعداد اضافی از مجموع برگ آرا بدون آنکه خوانده شود ، به قید قرعه برداشته و با رنگ قرمز ، جمله " باطل شد " بر روی آن قید و آن را باطل نموده و در صورت جلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورت جلسه می نمایند .
- ج - چنانچه پس از اجرای قسمت " ب " ، باز هم تعداد آرای داخل صندوق نسبت به تعداد تعرفه های صادر شده یعنی قسمت ثبت مشخصات رأی دهنده بیشتر باشد ، تعداد اضافی از مجموع برگهای آرا بدون آنکه خوانده شود ، به قید قرعه برداشته و با رنگ قرمز ، جمله " باطل شد " بر روی آن قید و آن را باطل نموده و در صورت جلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورت جلسه می نمایند .
- د - در هر حال چنانچه تعداد برگهای رأی داخل صندوق مساوی و یا کمتر از تعداد قسمت ویژه نظارت یا تعرفه مصرف شده یعنی قسمت ثبت مشخصات رأی دهنده باشد ، اقدام خاصی صورت نمی گیرد و فقط تعداد برگهای رأی داخل صندوق در صورت جلسه درج می شود .
- ۲- در صورتی که در میان آرای ریخته شده به صندوق ، آرای فاقد مهر انتخابات یا فاقد مهر هیأت نظارت وجود داشته باشد ، پشت آنها به تفکیک با رنگ قرمز جمله " باطل شد " نوشته می شود و پس از بسته بندی ، تعداد هریک در صورت جلسه قید می گردد .
- ۳- پس از اجرای مراحل فوق ، کلیه تعرفه های صادر شده و برگهای رأی ، همراه با یک نسخه از صورت جلسه داخل صندوق قرار داده می شود و صندوق اخذ رأی پس از لفاف ، لاک و مهر می گردد .
- ۴- اعضای شعبه باید ترتیبی اتخاذ نمایند که کار شمارش تعرفه های صادر شده و برگهای رأی داخل صندوق با حضور نماینده هیأت نظارت و نماینده فرماندار یا بخشدار و بازرس وزارت کشور انجام شده و در این باره مراقبتهای لازم را به عمل آورند . (قسمتهای ویژه نظارت برای تحویل به هیأت نظارت مربوط تحویل ناظر شعبه می گردد)
- ۵- اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی موظف اند همراه با ناظر شعبه و نماینده فرماندار یا بخشدار و بازرس وزارت کشور و مأموران محافظ صندوق ، صندوق یا صندوقهای محتوی تعرفه و آراء را برای قرائت و شمارش آرا به محل استقرار دستگاههای شمارشگر آرا که از قبل مشخص شده است حمل نمایند و در صورت عدم امکان حضور تمامی اعضای شعبه ، حضور رئیس یا نائب رئیس آن الزامی است .
- ۶- پس از رسیدن مسئولان شعبه و صندوق اخذ رأی به محل استقرار دستگاههای شمارشگر صندوق اخذ رأی باز و آرای ریخته شده در آن که قبلاً آرای زائد بر تعرفه ثبت مشخصات رأی دهندگان و قسمت ویژه نظارت و آرای فاقد مهر انتخابات یا مهر هیأت نظارت از آنها جدا شده است ، برای قرائت و شمارش به کاربر دستگاه تحویل داده می شود .
- ۷- کلیه موارد فوق باید با رعایت مواد (۱۸) ، (۱۹) ، (۲۰) و (۲۱) و ماده ۲ قانون الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک تبصره به ماده ۲۰ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۳ قانون باشد .

ششم - مرحله تنظیم صورت جلسه قرائت و شمارش آرا :

یکم - شیوه دستی :

پس از خاتمه شمارش و قرائت آرا ، صورت جلسه اخذ رأی شعبه در شش نسخه تنظیم و سپس تعداد رأی هر یک از دارندگان رأی در صورت جلسه نوشته می شود . صورت جلسه پس از تنظیم به امضای نماینده فرماندار یا بخشدار و اعضای شعبه اخذ رأی و نماینده هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه و بازرس وزارت کشور می رسد و بلافاصله یک نسخه از صورت جلسه همراه با کلیه تعرفه های مصرف شده و برگهای رأی قرائت شده داخل صندوق رأی قرار داده می شود و پس از لفاف و لاک و مهر شدن صندوق (صندوقها) اعضای شعبه اخذ رأی به اتفاق نماینده فرماندار یا بخشدار در معیت مأموران انتظامی ، صندوق (صندوقهای) رأی را به همراه دو نسخه از صورت جلسه شعبه اخذ رأی و تعرفه و برگهای رأی مصرف نشده باقی مانده و سایر لوازم و مدارک رسماً تحویل هیأت اجرائی یا نماینده آن می دهند . اگر در روز اخذ رأی اشکالات و ایراداتی پدید آمده باشد ، باید در صورت جلسه ذکر گردد و به امضای اعضای شعبه و نماینده فرماندار یا بخشدار و نماینده هیأت نظارت بر حوزه انتخابیه و بازرس وزارت کشور برسد .

دوم - شیوه به کارگیری دستگاههای شمارشگر رایانه ای :

پس از خاتمه شمارش و قرائت آرا ، صورت جلسه نتایج در شش نسخه تنظیم و به امضای کاربر دستگاه و حداقل رئیس یا نائب رئیس شعبه ، ناظر هیأت نظارت ، نماینده فرماندار یا بخشدار و بازرس وزارت کشور می رسد و بلافاصله یک نسخه از صورت جلسه همراه با کلیه تعرفه های مصرف شده و برگهای رأی قرائت شده و یک نسخه از صورت جلسه تنظیمی در محل شعبه داخل صندوق رأی قرار داده می شود و پس از لفاف کردن و لاک و مهر شدن صندوق (صندوقهای) رأی به همراه دو نسخه از صورت جلسه شعبه اخذ رأی و تعرفه و برگهای رأی مصرف نشده باقی مانده و سایر لوازم و مدارک رسماً تحویل هیأت اجرایی یا نماینده آن می گردد . اگر در روز اخذ رأی اشکالات و ایراداتی پدید آمده باشد باید در صورت جلسه تنظیمی در محل شعبه ذکر گردد .

ماده ۶۶ - برنامه ثبت نام ، اخذ رأی و قرائت و شمارش آرای مرحله دوم :

برنامه مرحله اول ثبت نام ، اخذ رأی ، قرائت و شمارش آرا با رعایت نکات زیر در مرحله دوم تکرار می گردد :

۱- چنانچه شناسنامه رأی دهنده به مهر انتخابات ممهور شده است ، باید مربوط به همان حوزه انتخابیه ای باشد که در مرحله دوم مراجعه کرده است .

۲- چنانچه رأی دهنده در مرحله اول به هیچ یک از حوزه های انتخابیه مراجعه نکرده و شناسنامه اش فاقد مهر مرحله اول انتخابات باشد ، می تواند به هر یک از حوزه های انتخابیه ای که تمایل دارد ، مراجعه کند .

۳- شناسنامه مراجعه کننده به مهر انتخاباتی مرحله دوم انتخابات جاری ممهور نشده باشد .

۴- با رعایت مفاد بندهای یاد شده ، شناسنامه رأی دهنده به مهر مرحله دوم انتخابات جاری ممهور گردد .

ماده ۶۷ - هیأتهای اجرایی بخشها (به استثنای بخشهایی که مرکز حوزه انتخابیه هستند) پس از دریافت کلیه صندوقهای آرا و مدارک و صورت جلسات شعب اخذ رأی انتخابات بخش نسبت به تنظیم صورت جلسه جمع آرای شعب بخش در حضور اعضای هیأت نظارت در پنج (۵) نسخه اقدام نموده و مدارک ، لوازم و صندوقها را به همراه دو نسخه از صورت جلسه تنظیمی برای ارسال به مرکز حوزه انتخابیه تحویل بخشدار یا سرپرست بخشداری می دهند .

ماده ۶۸ - بخشداران سراسر کشور (به استثنای بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه) موظف اند بلافاصله پس از دریافت صورت جلسه نتایج اخذ رأی بخش از هیأت اجرایی و فرمهای نتایج آرای شعب ثبت نام و اخذ رأی کلیه مدارک و لوازم و صندوقهای اخذ رأی ، به انضمام دو نسخه از صورت جلسه نتایج اخذ رأی بخش و تعرفه و برگهای رأی مصرف نشده باقی مانده را به فرماندار متبوع خود ارسال تا از آن طریق به هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه تحویل شود .

تبصره - در بخشهایی که تابعیت تقسیماتی و تابعیت انتخاباتی آنها متفاوت است و نیز در بخشهایی که حوزه فرعی یک بخش دیگر می باشند ، بخشداران موظف اند صورت جلسه مربوط و سایر مدارک انتخاباتی را مستقیماً به مرکز حوزه انتخابیه ذیربط ارسال نمایند .

ماده ۶۹ - فرمانداران حوزه های فرعی موظف اند بلافاصله پس از دریافت کلیه مدارک ، لوازم ، صندوقهای اخذ رأی و صورت جلسات بخشهای تابع ، نسبت به تشکیل جلسه هیأت اجرایی فرعی در حضور هیأت نظارت اقدام و نتیجه کلی انتخابات مرکز شهرستان و بخشهای تابع را صورت جلسه نمایند .

ماده ۷۰ - فرمانداران حوزه های فرعی موظف اند بلافاصله کلیه مدارک و لوازم و صندوقهای اخذ رأی ، به انضمام یک نسخه از صورت جلسه هیأت اجرایی فرعی شهرستان و تعرفه و برگهای رأی مصرف نشده باقی مانده را جهت تحویل به هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه ، به فرمانداری مرکز حوزه انتخابیه ارسال نمایند .

ماده ۷۱ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه پس از دریافت صورت جلسات قرائت آرای حوزه های فرعی ، کلیه مدارک و لوازم و صندوقهای مربوط به آنها را در اسرع وقت به هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه تحویل نموده و هیأت اجرایی مرکز حوزه با حضور هیأت نظارت پس از تطبیق نتایج ، سریعاً نسبت به تنظیم صورت جلسه مشترک نتیجه انتخابات حوزه انتخابیه اقدام می نماید .

تبصره - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند کلیه تعرفه و برگهای رأی مصرف نشده باقی مانده را که از حوزه های فرعی تحویل گرفته اند ، همراه با آنچه که در مرکز حوزه انتخابیه باقی مانده است ، در محل امن نگهداری و حفاظت نمایند .

ماده ۷۲ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه پس از دریافت صورت جلسات نتیجه انتخابات موضوع ماده (۷۱) این آئین نامه ، بلافاصله آن را به ستاد انتخابات کشور و شورای نگهبان ارسال و سپس نسبت به انتشار آگهی نتیجه انتخابات در سراسر حوزه انتخابیه اقدام می نمایند .

ماده ۷۳ - هیأت های اجرائی حوزه های فرعی انتخابات اقلیتهای دینی بلافاصله پس از دریافت صندوقهای آرا و مدارک و صورت جلسات شعب اخذ رأی انتخابات با حضور اعضای هیأت نظارت شورای نگهبان نسبت به تنظیم صورت جلسه جمع آرای شعب فرمانداری یا بخشداری مربوط در پنج (۵) نسخه اقدام نموده و مدارک ، لوازم ، صندوقها ، صورت جلسه تنظیمی ، تعرفه و برگهای رأی مصرف نشده باقی مانده را جهت اعلام نتیجه به فرماندار مرکز حوزه انتخابیه تحویل فرماندار یا بخشدار مربوط می نمایند .

ماده ۷۴ - فرمانداران و بخشدارانی که انتخابات اقلیتهای دینی را به عنوان حوزه فرعی برگزار می کنند ، موظف اند بلافاصله پس از دریافت صورت جلسه نتیجه اخذ رأی انتخابات از هیأت اجرائی فرعی اقلیت دینی مربوط ، مفاد آنرا به فرماندار مرکز حوزه انتخابیه ذی ربط (تهران یا اصفهان) اعلام و متعاقباً یک نسخه از اصل صورت جلسه ، به انضمام یک نسخه از نتایج آرای کلیه شعب ثبت نام و اخذ رأی با سریعترین وسیله پستی موجود به فرماندار مرکز حوزه انتخابیه ارسال نمایند .

تبصره - ارسال صندوقهای رأی و سایر مدارک انتخاباتی مربوط به اقلیتهای دینی به مرکز حوزه انتخابیه (تهران یا اصفهان) لزومی ندارد و در فرمانداریها یا بخشداریهای حوزه فرعی باقی می ماند . بدیهی است در صورت نیاز هیأت های اجرائی مراکز حوزه های انتخابیه اقلیتهای دینی به صندوقهای اخذ رأی و سایر مدارک ، فرمانداران و بخشداران حوزه های فرعی اقلیتهای دینی موظف اند سریعاً با اعزام پیک ویژه موارد درخواستی را در اختیار هیأت های مذکور قرار دهند .

ماده ۷۵ - فرمانداران تهران و اصفهان (مراکز حوزه های انتخابیه اقلیتهای دینی کشور) بلافاصله پس از وصول نتایج اخذ رأی انتخابات حوزه های فرعی اقلیتهای دینی ، برای این حوزه ها نیز عیناً مواد (۷۱) و (۷۲) این آئین نامه را به اجرا می گذارند .

ماده ۷۶ - فرمانداران تهران و اصفهان پس از تنظیم آگهی نتیجه انتخابات مربوط به اقلیتهای دینی ، بلافاصله ضمن انتشار آگهی مزبور در مرکز حوزه انتخابیه ، متن آنرا به منظور انتشار در حوزه های فرعی نیز به فرمانداران حوزه های فرعی اقلیت مربوط اعلام می نمایند .

ماده ۷۷ - فرمانداران و بخشداران حوزه های فرعی اقلیتهای دینی ، بلافاصله پس از وصول متن آگهی نتیجه انتخابات از فرمانداران مراکز حوزه های انتخابیه اقلیتهای دینی ، به منظور اطلاع اقلیت دینی مربوط نسبت به انتشار آن در مهلت مقرر در حوزه های فرعی شهرستان یا بخش اقدام خواهند نمود .

فصل هفتم : رسیدگی به شکایات و اعلام نظر شورای نگهبان

ماده ۷۸ - در صورتی که در پایان مهلت قانونی هیچ گونه شکایتی از انتخابات نرسید ، هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه با حضور اعضای هیأت نظارت تشکیل جلسه داده و مراتب عدم وصول شکایت و اظهار نظر در خصوص چگونگی برگزاری انتخابات را صورت جلسه می نمایند .

ماده ۷۹ - در صورت وصول شکایت به هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه ، شکایات واصل شده با توجه به ماده (۶۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مورد رسیدگی قرار گرفته و نتیجه صورت جلسه می گردد .

ماده ۸۰ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه بلافاصله سه نسخه صورت جلسه رسیدگی به شکایات دریافتی از هیأت اجرائی مرکز حوزه انتخابیه را به ستاد انتخابات کشور و یک نسخه به هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه ارسال می دارند .

ماده ۸۱ - ستاد انتخابات کشور دو نسخه از صورت جلسات واصل شده را به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات جهت بررسی و اعلام نظر شورای نگهبان ارسال می دارد .

ماده ۸۲ - شورای نگهبان نظریه خود را در مورد انتخابات هر یک از حوزه های انتخابیه با رعایت تبصره ذیل ماده (۷۲) قانون به ستاد انتخابات کشور اعلام می نماید .

ماده ۸۳ - ستاد انتخابات کشور موظف است نظریه شورای نگهبان را پس از وصول ، بلافاصله به منظور اقدام قانونی به فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه ابلاغ نماید .

فصل هشتم : صدور اعتبار نامه منتخبان

ماده ۸۴ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند پس از وصول نظریه شورای نگهبان در خصوص برگزاری مرحله اول انتخابات که از طریق ستاد انتخابات کشور به آنان ابلاغ شده است ، حداکثر ظرف چهل و هشت (۴۸) ساعت نسبت به تشکیل جلسه مشترک هیأت اجرائی و هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه اقدام و نتیجه نهائی و پایان برنامه مرحله اول انتخابات را صورت جلسه و در صورت داشتن منتخب یا منتخبان در این مرحله از انتخابات ، نسبت به صدور اعتبار نامه آنان اقدام نمایند .

ماده ۸۵ - در حوزه های انتخابیه ای که اعتبار نامه ای برای هیچ یک از نامزدهای انتخاباتی مرحله اول صادر نمی گردد ، فرمانداران و بخشداران مراکز این حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از وصول هر یک از صورت جلسات نتایج قطعی مرحله اول انتخابات ، دو نسخه از آنرا به ستاد انتخابات کشور ارسال ، یک نسخه به هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه تسلیم و نسخه باقی مانده را در پرونده حوزه انتخابیه نگهداری نمایند .

ماده ۸۶ - در حوزه های انتخابیه ای که برای منتخبان مرحله اول انتخابات اعتبار نامه صادر می گردد ، فرمانداران و بخشداران مراکز این حوزه های انتخابیه موظف اند بلافاصله پس از دریافت صورت جلسه مربوط ، یک نسخه از اعتبار نامه تکمیل شده را به شخص منتخب یا نماینده وی که به طور کتبی معرفی شده باشد ، تسلیم و دو نسخه از صورت جلسه را همراه با سه نسخه از اعتبار نامه به وسیله پیک مطمئن از طریق ستاد انتخابات استان به ستاد انتخابات کشور ارسال و متعاقباً نتیجه نهائی انتخابات را به ستاد انتخابات کشور اعلام نمایند . یک نسخه از صورت جلسه به هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه تحویل و نسخه باقی مانده در پرونده حوزه انتخابیه نگهداری می شود .

تبصره ۱ - عکس منتخب باید در کلیه نسخ اعتبار نامه الصاق و به مهر فرمانداری یا بخشداری مرکز حوزه انتخابیه ممهور گردد .

تبصره ۲ - در اجرای تبصره ذیل ماده (۷۴) قانون ، در صورتی که اعضای هیأتهای اجرائی و نظارت پس از اعلام نظر شورای نگهبان از امضای اعتبار نامه خودداری کنند ، فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه موظف است وسیله پیک مطمئن از طریق ستاد انتخابات استانداری کلیه نسخ اعتبارنامه را برای امضای وزیر کشور و رئیس هیأت مرکزی نظارت سریعاً به ستاد انتخابات کشور تحویل نماید .

تبصره ۳ - در اجرای ماده (۷۴) ، قانون یک نسخه از اعتبارنامه منتخبان ، توسط ستاد انتخابات کشور به شورای نگهبان ارسال می گردد .

تبصره ۴ - کلیه مراحل اجرائی پس از اظهار نظر شورای نگهبان در مرحله اول ، عیناً در مرحله دوم تکرار خواهد شد .

فصل نهم: امحای تعرفه و برگهای رأی مصرف شده

ماده ۸۷ - وزارت کشور موظف است پس از اینکه کار رسیدگی به اعتبار نامه های نمایندگان کلیه منتخبان در مجلس شورای اسلامی به پایان رسید ، دستور امحای تعرفه و برگهای رأی مصرف شده داخل صندوقهای رأی کلیه حوزه های انتخابیه را به فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه صادر نماید .

تبصره ۱ - وزارت کشور می تواند به منظور گردآوری آمار و اطلاعات مربوط به رأی دهندگان از قبیل سن ، جنس ، تأهل و مجرد ، سواد و ... قبل از صدور دستور امحای تعرفه و برگهای رأی مصرف شده ، بهره برداری لازم از تعرفه رأی دهندگان را به عمل آورد . بدیهی است رعایت مخفی بودن آرای رأی دهندگان الزامی است .

تبصره ۲ - به منظور حفظ اسناد و مدارک مربوط به انتخابات ، ستاد انتخابات کشور موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که سه صندوق محتوی تعرفه و برگهای رأی و صورت جلسه نتیجه شعب اخذ رأی از هریک از استانها عیناً به مرکز اسناد انقلاب اسلامی تحویل گردد .

ماده ۸۸ - فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه های انتخابیه موظف اند پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر امحای تعرفه و برگهای رأی مصرف شده انتخابات مجلس شورای اسلامی با حضور اعضای هیأت اجرائی و حتی الامکان هیأت نظارت مرکز حوزه انتخابیه نسبت به امحای تعرفه و برگهای رأی مصرف شده انتخابات سراسر حوزه انتخابیه به نحو مقتضی اقدام و مراتب را صورت جلسه نمایند .

تبصره - نظر به اینکه صندوقهای رأی حوزه های فرعی انتخابات اقلیتهای دینی در محل حوزه فرعی نگهداری شده و به مرکز حوزه انتخابیه ارسال نمی گردد ، فرمانداران تهران و اصفهان به عنوان مراکز حوزه های انتخابیه اقلیتهای دینی موظف اند پس از وصول دستور وزارت کشور ، مراتب را به حوزه های فرعی ذی ربط ابلاغ نمایند تا حوزه های فرعی راساً در این خصوص اقدام و دو نسخه از صورت جلسه مربوط را به مرکز حوزه انتخابیه ارسال نمایند . یک نسخه از این صورت جلسه همراه با یک نسخه از صورت جلسه مربوط به مرکز حوزه انتخابیه توسط فرمانداران تهران و اصفهان به ستاد انتخابات کشور ارسال خواهد شد .

ماده ۸۹ - دستور العمل و فرمهای مربوط به مواد بخش اجرائی این آئین نامه با تصویب وزیر کشور قابل اجرا می باشد .

« آیین نامه اجرایی قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی »

- ماده ۱- پس از ابلاغ مراتب تأیید صلاحیت به داوطلب ذی ربط موضوع تبصره (۳) ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی ، داوطلب مذکور فقط برای یک بار حداکثر تا پانزده روز قبل از روز اخذ رأی می تواند درخواست تغییر حوزه انتخابیه خود را به وزارت کشور و یا مرکز حوزه انتخابیه ای که در آن ثبت نام نموده است ، تسلیم نماید .
- ماده ۲- وزارت کشور و یا فرماندار و رئیس هیأت اجرایی حوزه انتخابیه ذی ربط موظف است درخواست داوطلب را همراه با نسخه ای از مدارک ثبت نام حداکثر ظرف یک روز به حوزه انتخابیه جدید و مورد درخواست ارسال نماید .
- ماده ۳- هیأت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه جدید موظف است حداکثر ظرف دو روز پس از دریافت درخواست نسبت به رسیدگی به صلاحیت داوطلب براساس تبصره های (۲) و (۳) ماده واحده قانون تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی اقدام و مراتب را طی صورت جلسه ای به هیأت نظارت استان اعلام نماید .
- ماده ۴- هیأت نظارت استان موظف است حداکثر ظرف دو روز پس از دریافت صورتجلسه رسیدگی به صلاحیت داوطلب از هیأت اجرایی با کسب نظر از هیأت مرکزی نظارت نظر خود را در خصوص تأیید یا رد صلاحیت داوطلب طی صورت جلسه ای به هیأت اجرایی اعلام نماید . هیأت مرکزی نظارت هم زمان نظر خود را به شورای نگهبان نیز اعلام خواهد کرد .
- ماده ۵- شورای نگهبان نظر خود را در خصوص تأیید یا رد صلاحیت داوطلب موضوع تبصره (۱) ماده واحده قانون مزبور در مهلتی به وزارت کشور اعلام خواهد کرد تا در صورتی که صلاحیت داوطلبی در مراحل قبلی تأیید شده است و اکنون رد شده است ، بتواند براساس مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام درخواست رسیدگی مجدد نماید .
- ماده ۶- وزارت کشور موظف است بلافاصله نظر تأیید یا رد صلاحیت داوطلب را به حوزه انتخابیه جدید ابلاغ نماید .
- ماده ۷- در اجرای تبصره (۱) ماده واحده قانون مذکور ، داوطلبان مشمول این تبصره می توانند حداکثر ظرف (۲۴) ساعت پس از دریافت ابلاغ موضوع تبصره (۲) ماده (۵۲) قانون مزبور درخواست تغییر حوزه انتخابیه خود را به وزارت کشور یا مرکز حوزه انتخابیه تسلیم نمایند .
- ماده ۸- موضوع مواد (۲) ، (۳) و (۴) برای داوطلبان مشمول تبصره (۱) ماده واحده قانون یاد شده نیز اعمال خواهد شد .
- ماده ۹- شورای نگهبان نظر نهایی خود را در خصوص تأیید یا رد صلاحیت مشمولان تبصره های (۱) و (۲) ماده واحده قانون مذکور قبل از انتشار اسامی نامزدها و آغاز تبلیغات انتخاباتی به وزارت کشور اعلام خواهد کرد .
- ماده ۱۰- در صورت رد درخواست تغییر حوزه انتخابیه داوطلب توسط هیأت اجرایی و یا هیأت مرکزی نظارت و شورای نگهبان تأیید صلاحیت داوطلب برای حضور در انتخابات در حوزه انتخابیه اولیه به قوت خود باقی است .